

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN ES VIDEKEN

Egy évre 84 kor.
Fél évre 42 kor.
Egy negyed évre 21 kor.
Egy hóra 7 kor.

Nyitási költségek
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 302

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1918.

Főszerkesztő
Stauber József.

Vasárnap, november 10.

Császár tragédia

Az új világ csakugyan nem épülhet fel addig, míg meg nem semmisül és romba nem dől minden oszlop, mely a régi világot tartotta. A trónok sem kivételek. Ma késő éjjel megérkezett hivatalos híre is annak, hogy a német császár, a világ félelme, a népakarat hajthatatlan nyomása alatt lemondott maga és fia nevében a földkerekség egyik leghatalmasabb trónjáról. Ez, a rohanó események logikája szerint, előre látható volt, mégis, hogy most megtörtént, azt az érzést kelti fel lelkiünkben, melyet tragikus sorsok beteljesülésekor mindenki egyaránt érez.

Vilmos császár megtestesítője volt a katonai szellemnek és hatalomnak. Fogalommá tette az uralkodói akaratot. Ellenség és szövetséges — típusát látta benne annak az elvnek, amely szerint nem a császár van a népért, hanem a nép küzd és vérzik a császárért. Alakjában és személyében még is volt minden szükséges kellék, hogy ezt az elvet reprezentálja és diadalra vigye. Az apróbb német államok egyesítése óta Németország a katonai dicsőségért él. Működő munkás kéz a katonai sikerek érdekében dolgozott és verejtékezett. Gyönyörűen lendülő kereskedelmét és fényes szellemű kultúráját annak az elvnek szolgálatába állította, hogy a német nemzet legyen a legelső a világon! Deutschland — über alles!

Természetes joga minden nemzetnek, hogy felfelé törjön s a világ nemzeteinek sorában a legkultúraltabbak közé küzdje fel magát. Vilmos császár ott tévesztette el a dolgot, hogy ezt az elsőséget katonai erővel akarta megszerezni. Holott erre talán szüksége sem lett volna. Hiszen, ha azt a bámulatraméltó energiát, melyet a német nép katonai tökéletesedésébe fektetett, kizárólag a szociális haladás lendítésére használja fel, minden bizonnyal akkor is a legelső között lett volna.

Hivatalos értesítések szerint, tragikum azért is teljes, mert már nemcsak az ő személyéről van szó, hanem egész dinasztijának sorsa kétséges. A német nép a borzasztó veszteségek hatása alatt, alig akar tudni többé a Hohenzollernokról. A kancellár ugyan e pillanatban még helyén van s arról beszél, hogy a nép igazi képviselői csak néhány hét múlva fognak határozni abban a kérdésben, hogy milyen legyen az államforma. De tudjuk, hogy ez a híradás mit jelent. Az a tény, hogy a kormányforma megváltoztatásának esetlegessége felmerült, a jelenlegi államkonstrukció csődjét jelenti. A német nép köztársaságot akar! Ezt mutatják azok a zavargások és lázongások, melyek Poroszországban általános jellegű kezdenek ölteni, Bajorország állítólag már a köztársasági eszme zászlaját ki is tűzte s Hamburgban, Kielben pedig a nagy flotta matrózai húzták már fel a vörös zászlót a hadihajók árbócára. Berlinből ugyan nem érkezett még meg a mozgalomnak hivatalos megerősítése, de

bécsi jelentések szerint a német fővárosban már hivatalosan is kikiáltották a köztársaságot s első elnökéül Ebert szociálista képviselőt választották meg.

Ugy látszik: teljesebben megy a magyar szociálisták egyik vezetőjének az a nyilatko-

zata, melyet néhány nap előtt mondott elvtársai előtt Budapesten:

— Be fog következni az a hallatlan kontraszt, hogy a világ proletárságának a helyes utat Oroszország után — Németország fogja megmutatni a szociális tökéletesedés felé...

Vilmos császár lemondott a trónról.

(Németország köztársaság lesz. — Forradalom a német és angol flottánál.)

Berlinből jelentik: A birodalmi kancellár a következő felhívást bocsátotta ki:

A császár és király elhatározta, hogy a trónról lemond. A birodalmi kancellár mindaddig hivatalában marad, amíg a császárnak és trónörökösnek a német birodalmi és porosz királyi trónról való lemondást és a régenséggel összefüggő kérdéseket szabályozzák. A legközelebbi teendő: Ebert képviselőnek birodalmi kancellárrá való kinevezése, továbbá az általános választások kiírására vonatkozó törvényjavaslat benyújtása, amely választások a német alkotmányozó gyűlésre történnek. Ez a német alkotmányozó nemzetgyűlés véglegesen elhatározná a német nép jövődi kormányformáját, beleértve azon néprészeket is, amelyek a német birodalom határain belül akarnak élni. Miksa herceg, birodalmi kancellár.

Berlinből jelentik: A kancellár még a legutolsó pillanatban is kísérletet tesz, hogy a jelenlegi nehéz helyzetből kivezető utat találjon és ha csakis lehetséges megakadályozza a császár lemondását. A mozgalom vezetői azt indítványozzák, hívják össze az általános választójog alapján a nemzetgyűlést, hogy az döntse el a kérdést, vajon Vilmos császár megmaradhat-e a birodalom élén? De a helyzet akkor már annyira feszült volt, hogy e törekvések már elkéstek. A forradalom északnyugaton és délen már a birodalom nagyrészt hatalmába kerítette. — A kormány egy küldöttsége, amely Solf és Waldorf államtitkárokból és a polgári kabinet elnökéből, Dellbrückből állott, a főhadiszállásra utazott. Valószínű, hogy a lemondás nem előbb megtörtént volna, ha a császár nem tartózkodott volna a kormány tudta nélkül a főhadiszálláson, ahol nyilván olyan irányban befolyásolták őt, hogy az elkerülhetetlen és elhatározott eseményt késleltessék. A császárnak a főhadiszálláson való tartózkodása a közötte és a kormány közötti tárgyalásokat a legutóbbi napokban nagyon megnehezítette. A kormány azonban a legnagyobb határozottsággal fejtette ki nézetét a császár előtt, aki végül kénytelen volt engedni.

Berlinből jelentik: Tegnap egész nap nyugalom volt. Az utcákon katonai őrszolgálatok cirkáltak. A függetlenségi szociálista-párt hivatalos helyiségeit rendőrök őrizték. Kölnből, Braunschweighból, Mecklenburgból, Schwertinből, Rostockból, Drezdából és más városokból hivatalos jelentések érkeztek, hogy mindenütt megalakult a katonai és munkástanács, amely kezébe vette a közigazgatást. Az átalakulás mindenütt nyugodtan ment végbe. A forradalmi mozgalom a német birodalom északi, nyugati és déli vidékein mindenütt elharapódzott, Berlin azonban eddig mentes tőle. Ma délután újabb megnyílt a telefon- és táviró forgalom. Egyes vonatok is elindultak Berlinből.

Bécsből jelentik: Berlini jelentés szerint Németországban proklamálták a köztársaságot és elnökéül Ebert szociáldemokratát kiáltották ki. A helyőrség csatlakozott a forradalomhoz.

Berlinből jelentik: A Weser-Zeitung jelenti: Az angol flotta és a wilhelmsnafenai német flotta érintkezésbe lépett egymással. Bizonyos, hogy a német matrózok már hosszabb idő óta távirati összeköttetésben voltak az an-

gol matrózokkal. Állítólag már német hadihajók is találkoztak angol hadihajókkal, amely alkalommal az angol hadihajókra is felvonták a vörös forradalmi lobogót. Dortmundban és Dismundban a katonatanács aláírásával röpcédulákat osztogattak a következő tartalommal:

— Előrszolgálatunk egyesültek az angolokkal, amelyeken ugyanolyan állapotok vannak, mint a mi hajóinkon. Állítólag a francia flottán is hasonló a helyzet.

Berlinből jelentik: Ma délután Berlin utcáinak képe teljesen megváltozott. Amikor a császár lemondásának híre elterjedt, a munkások és polgári személyekből álló csoportok vonultak végig az utcákon revolverekkel és kardokkal felfegyverezve, zászlókkal és éltették a köztársaságot. Feltartóztatták a katonákat és tiszteket és vállszalagaikat leszágtatták. A csoportok táblákat vittek ezekkel a felirásokkal: szabadságot, békét és kenyeret! A katonai automobilon is tüntetők robogtak végig a városban. Sok üzemet bezártak és a villamos vasutak forgalmát korlátozták.

Berlinből jelentik: A Berliner Tageblatt szerint az ugynevezett cserebogár-kaszárnyában összetűzések voltak. Polgári személyek megrohanták a kaszárnyát, amelyben egy század volt készenlétbe helyezve. Egyik tiszt tüzét vezényelt. A század nem teljesítette a parancsot. Mire a tiszt szolgálati revolvert használta. Ezért a nép köréből valaki rálőtt és súlyosan megsebesítette a tisztet. A katonaság az egész kaszárnyából kivonult és csatlakozott a forradalmárokhöz.

Hamburgból jelentik: Ideérkezett hírek szerint további hadihajók, köztük hat cirkáló az Északi-tengeri flottából vörös zászlóval a munkás- és katonatanács rendelkezésére bocsátották magukat.

Münchenből jelentik: A bajor király híre szerint elhagyta a bajor fővárost és Svájcba utazott.

Bécsből jelentik: A német nemzetgyűlés kedden ülést tart, amelyen beterjesztik azt a javaslatot, hogy Német-Ausztria mint köztársaság csatlakozzék a nagynémet köztársasághoz.

A garázda katonák nem kapnak földet.

(A földművelésügyi miniszter táviratozott Arad megye allspánjának.)

(Budapesti munkatársunktól.) Buza Barna földművelésügyi miniszter hivatalbalépése óta dolgozik szakadatlanul a jövő Magyarország pilléreinek megerősítésén. A miniszter a legelső feladatnak tekinti a birtokpolitikai reform megteremtését és e munkánál az a szempont vezeti őt, hogy annak kell adni a földet, aki azt műveli. Egészséges kisbirtokos osztályt akar nevelni a kormány, a nagy és kötött birtokok parcellázása, felosztása révén akarja földhöz juttatni azt a magyarságot, amelyik az országban van és azt is, amelyik a külföldön, vagy túl a nagy tengeren kereste eddig keserves kenyerét és vágyódott a föld után.

A miniszteriumban erősen készülnek már a birtokpolitikai reformra vonatkozó törvényjavaslat előkészítésén. e munkánál azonban természetesen az a szempont az irányadó, hogy csak az kapjon földet, aki azt meg is érdemli. Kétségtelenül igaz, hogy a magyar földműves a háboruban rászolgált a földre, de ezt viszont csak az érdemli meg, aki a más földjét is meg tudja becsülni. Aki ezekben a súlyos időkben zavargásokban, fosztogatásokban, garázdálkodásokban vesz részt és ezzel veszélyezteti a szabadságot, az nem érdemli meg az állam támogatását és ezt nem is fogja megkapni.

Értesüléseim szerint a földművelésügyi miniszteriumban elis határozták, hogy csak azokat a harctérről hazatérő és a háboruban egyébként is résztvett mezőgazdákat részesítik földben, akik ma is kifogástalanul viselkednek és személyes közreműködésükkel hozzájárulnak a rend fenntartásához.

Erről egyébként illetékes helyen a következőket mondták nekem:

— A földművelésügyi miniszter, mint általánosan ismeretes, különféle birtokpolitikai és egyéb gazdasági intézkedések útján siet a harc térről hazatérő és általában a háboruban résztvett gazdák segítségére. Természetes, hogy az államnak messzemenő gondoskodását igazság szerint nem érdemlik meg azok, akik rendbontásokban, zavargásokban és egyéb erőszakos cselekményekben részesek vagy bűnösök. A miniszter éppen ezért *írta le* Aradmegye allspánját, a megyei gazdaköröket, valamint a szövetségeket, hogy azok a katonák, akik a fentemlített törvényellenes cselekményekben résztvettek, *eljárászták jogukat arra, hogy a földművelésügyi miniszterium birtokpolitikai s egyéb gazdasági intézkedéseinek hasznában részesüljenek.* Ezek a katonák nem kapnak majd földet, mert azt nem érdemlik meg.

A miniszteriumban e nyilatkozat után a legilletékesebb tényező megjegyezte még hogy cél szerű lenne, ha a megyei hatóság a miniszternek ezt az intézkedését román nyelven is felfalragaszokozná a lakosság tudomására, de úgy, hogy ezeket a plakátokat az állomásokon és egyéb helyeken a harctérről hazakerülő katonák is elolvassák.

Kétmillió korona városvédelemre.

(Adler Andor indítványa.)

Az aradi polgárörtség fenntartásának kérdése ugylátszik végre mégis helyes mederbe terelődik. Az Aradi Közlöny már néhány nappal ezelőtt szót emelt az ellen, hogy a polgárörseget közadakozásból tartsák fenn. A város közbiztonságának helyreállítása és fenntartása sokkal fontosabb érdeke a lakosságnak, minthogy annak költségei önkéntes adományokból tétessenek függővé. Rámutatunk arra, hogy ilyen fontos köztintézmény könyöradományokból nem tartható fenn, már csak azért sem, mert az adományozások tréve alól marad a kívánalmakon. Ezért azt ajánlottuk, hogy a polgárörseget fenntartására külön adót kellene kivetni. Hivatkoztunk más városok példáiára. Nagyváradon pl. nagyon célszerűen ugy oldották meg a kérdést, hogy egy millió korona külön adót vetettek ki a tehetősebb polgárságra.

A lapunkban felvetett eszme most a megvalósulás stádiumába jut. Adler Andor törvényhatósági bizottsági tag ma beadvánvt intézett a törvényhatósághoz, amelyben két millió koronát kitévő *önkéntes külön adó kivetését javasolja.*

Adler Andor kifejti javaslatában, hogy a város méltóságán aluli, de meg lehetetlen is ilyen fontos intézményt könyöradományból fenntartani. Javasolja, hogy mindazok, akikre 1917-ben jövedelmi adót róttak ki, továbbá a nyilvános elszámolásra kötelezett vállalatok, amelyekre 1917-ről keresetadó van fizetve, ezen adóik összegeit pótdadó címén duplán fizessék be. Így mind egyik kategóriából egy-egy millió korona jutna a polgárörseget fenntartásának költségeire. A javaslat szerint az új adó kivetése csak birtokon kívül volna megfellebbezhető.

A rendkívüli pótdadónak ez a formája nagyon okos, célravezető és méltányos is, mert így a polgárság fenntartásához csak a tízezer koronán felüli jövedelemmel bíró polgárok járulnak hozzá.

A polgármester ma újabb felhívást közzétett ki, amelyben adakozásra szólítja fel a közönséget.

Felhívás! Tanasztalat szerint főleg a város vagyonos lakói élet és vagyonbiztonsága, valamint a közrend fenntartása szempontjából léteztetett polgárörseget fenntartása naponként oly tetemes összegbe kerül, mely semmiképpen sincsen arányban az ezen célra befolyó önkéntes adományok összegével. Hangsúlyozva tehát a polgárörsegeti szervezet működésének közérdekű voltát és nagy fontosságát, nühöl felhívom a város lakosságát, hogy a nagy időkhez illően vagyonukhoz és tehetségükhöz képest sűrűn és ismétlenül is, adakozzanak önként a kérdéses célra. Az adományokat Vannav Gyula gazdasági tanácsnok (Városháza I. emelet) veszi át a hivatalos órák alatt. Varjassy Lajos polgármester.

A rendörseget részére a következő újabb adományok folvtak be: Hungária Pamutgyár 2500, György Menyhért 200, Onnenheimer és Schwartz 500, Berger Lipót 100, Pichler Sándor 200, Geller Izidor 200, Bársony Andor 500, Bruckner Lipót 100, Deutsch Testvérek 200, Schreyer Viktor 1000, Róth Testvérek 100, Jeremiás Adolf 100, Rensz Sándor 500, Fodor és Halász 500, Major Henrik 100, Kaufmann Lajos 500, Máté Mór 200, Reich Bazár 200, Szücs F. Vilmos 100, Klein Miksa 100, Glück Dezső 100, Voitek és Weisz 500, Weigl Adolf és Társa 300, Kutánvi Ferenc 200, Glück József 100, Hegyi és Fleischmann 300, Dománv József 1000, Herczeg Sándor 100, Farkas Ábrahám 200, Klein Sándor 250, Zinner Vilmos 50, Fekete Jakab 50, Berta Testvérek 50, Bauer Gyula 30, Krizsán Sándor 30, Fodor és Reisinger 500, Rozsnvai Kálmán 100, Bellák és Deutsch 50, Schwartz Testvérek 200, Leichter Lipót 100, Meer Mór és Fia 200, Hoffmann Ottó 100, Leopold Zsigmond 500, Ring Géza 200, Fodor Gyula 200, Leviczky Tibor 120, Róth Samu 60, Goldschmidt Sándor 1000, Aradi Első Takarékpénztár 4000, Aradmegyei Takarékpénztár 4000, Arad Csanádi Takarékpénztár 4000, Aradi Ipar- és Népbank 4000, Stauber József az Aradi

Közlöny nevében 500 korona. Összesen 30.990 korona. A gyűjtés végösszege 90.000 korona.

Azon pénztintézetek, melyek adományait még nem egészítették ki, felkértemek, azokat hétfő délig megfelelő összegre felemelni. A gyári vállalatok közül eddig csak a Hungária pamutgyár küldte el adományát, felkértemek a többi vállalatok is, hétfő délig adományait Mihály és Bruckner céghez, vagy közvetlen Petkovics Béla rendörfelügyelőhöz elküldeni, mivel a gyűjtés hétfőn befejezést nyer és még 15.000 koronára van szükség, hogy az előirányzott összeg együtt legyen. Bruckner Sándor.

A polgármester a forradalmi napokról.

(Jelentés a város közgyűlésének.)

Október hó 31-én délelőtt Arad sz. kir. város lakossága is ünnepélyesen kikiáltotta egyöntetű lelkes csatlakozását a Magyar Nemzeti Tanácshoz. A magyar nemzeti önállóság és függetlenség kivívásának e fenséges ünnepét már-már az elhomályosítás, az alias beszennyezés veszélye fenyegette, amidőn a fegyvermelletlen csöcselék megrohanva a várat, kiszabadította az ottani fegyvertézet lakóit, akik elárasztva a várost, valószínűvé tették, hogy a csekély létszámú rendörseget nem lesz képes megfelelően örködni a város első felhívására azonban a lelkes polgárok száza és legelső sorban a diákság önként jelentkeztek polgárörri szolgálatra segédkezet nyújtandó a rendörsegetnek. A polgárörri szervezet eddig 2207 tagot számlál a rendörseget nyilvánartatása szerint, amellyel pedig a katonai hatóságoknál, a térparancsnokságnál is tömegesen vettek fegyvert a kezükbe a rend és közbiztonság fenntartására a város polgárai. Noha a rendörseget közegei és több katonatiszt által vezetett polgárör csapatok azonnal hozzáálltak a kiszabadított fegyverek összegyűjtéséhez és a csöcselék széleskörű nyomozást folytattak. két esetben mégis előfordult jelentékenyebb rendzavarás. F. évi október hó 31-ről november hó 1-ére virradó éjszaka a csöcselék felgyújtotta és kifosztotta a csásari katonai baraktábor, amely a tűzörseget fáradtságot nem kímélő és önfeláldozó munkálkodása ellenére a tűz martaléka lett. Ez ügyben különben a rendörseget széleskörű nyomozást folytat.

November hó 1-én pedig a honvédhuszár lajtánvát rohanta meg a csöcselék és fosztogatáshoz kezdett, azonban a kivonult rendörseget és polgárság erőfeszítésével helyreállította a rendet. Ugyanez nap délután a vasuti állomáson történt fosztogatás, melynek tetteseit olasz és orosz hadifoglyokat szintén a rendörseget és polgárörseget tett ártalmatlanná.

Azóla pedig csend és nyugalom uralkodik a városban.

A város közönsége adományával járul hozzá — felhívásomra — a polgárörri szervezet további sikeres fenntartásával járó költségekhez, ezideig 268805 korona gyűlt egybe. Ez összegből 43205 korona 66 fillért a katonai parancsnokságnak adtuk át a városban szolgáló teljesítő polgárörök élemezésére és napidijaiak fedezésére. Ugyancsak ide adtuk át az önként adományozott 15 darab szvettert és 210 pár lábszárvédőt. Egyébként a polgárörök napidijainak kifizetését folyó évi november hó 9-én kezdi meg, a rendörkapitánvság az erre a célra összeadott és fentebb megjelölt alaphól és pedig minden polgárör 30 koronát fog kapni minden szolgálati nap után. A napidijra való jogosultság megállapítását és a kifizetést egy bizottság fogja eszközölni, melynek tagjai a szolgálatot vezető rendörtiszteken kívül a munkástanács bizalmi férfai.

A polgárörseget nagyfontosságú munkájában a kormányrendeletileg szervezés alatt álló nemzeti örség fogja felváltani. A nemzeti örségbe leendő felvételre ezideig 1723-an, vegyesen katonatisztek, katonák és polgárok — jelentkeztek és valószínű, hogy néhány napon belül e szervezet megkezdheti működését.

Helyreáll a Délvidéken a rend.

(A dévai román nemzeti tanács sikeres közbelépése.)

(*Dévai tudósítónktól.*) Déván ezideig nyugalom és rend uralkodik. A polgárőrség példás buzgalommal vigyáz arra, hogy a város biztonsága és nyugalma továbbra is megmaradjon.

Csütörtökön, e hó 7-én délután alakult meg Déván a román nemzeti tanács és a román nemzetőrség, amelyeknek élén dr. Pap Jusztin Condrea Valér, dr. Gróza Péter, Petkó Valér és Száva Péter állanak. A román nemzetőrség karöltve a magyar nemzeti őrséggel mindenütt a rend és nyugalom fenntartásán fáradozik. Te kintettel arra, hogy meggyeszerzte a falvakban és községekben nagyjából a románok fosztogatnak s rabolnak, pénteken reggel dr. Gróza Péter, Almasán Augusztin és Candrea Valér agitációs körutra indultak, amelynek célja az elvakított csöcselék felvilágosítása és tájékoztatása. A helyes intézkedésnek bizonyára meg lesz a kívánt eredménye.

Karánsebesen eddig teljes rend uralkodik. A város polgársága jóelőre megelőzött minden rendzavarást. Még november 1-én este népes gyűlést tartottak, melyen nemzetiségi különbségek nélkül egyetértésben megalakítottak egy ötven tagú Polgári Bizottságot, a mely azután egy kilenc tagú végrehajtó bizottságra bízta a teljhatalmat és a rend fenntartását. A végrehajtó bizottság tagjai Pauc polgármester elnöklése alatt Cerpán földműves, Fodor dr. tanár, Labonthu ügyvéd, Neamtu tanító, Gran cipész, Vrasda kereskedő, Jianu szentszéki előadó, Róth dr. ügyvéd, Bartoli molnár. A polgári Tanács megbízásából Fodor dr. és a rendőrkapitány még aznap este megszervezték a polgári őrséget, a mely azóta minden éjjel állandó szolgálatot tart, úgy hogy még egyetlen betörési eset sem fordult elő. Ujabban a román-ság külön szervezkedik, meg fogja alakítani a román nemzeti tanácsot, de a rendfenntartást az eddigi szervezettel egyetértőleg segít fenntartani. Ezenkívül állandóan szerveznek egy zsoldos csendőrséget, melynek eddig 35 tagja van.

Annál sajnálatosabb események fordultak elő Karánsebes környékén. A rendzavarás Temesszlatinán kezdődött, hol a jegyzőt és a kereskedőket rabolták ki. Innen áterjedt a rablás Körpára, a hol a szeszőzdét pusztították el és holtrészegre itták magukat. E bandák Karánsebest is betöréssel fenyegették, azonban a polgárőrség a kettes honvédekkel karöltve e veszélyt elhárította. Borló községben Verner jegyzőt mindenéből kifosztották és futva kellett menekülnie. Gyntogatók fenyegette a városnak Örményesen fölhalmozott fakészletét is. A katonaság bevonásával a rendet jelenleg az egész vidéken sikerült helyreállítani. A Bisztra völgyében eddig semmi rendzavarás nem fordult elő.

Magyarapáca lakosai is fosztogatni kezdtek. Palotás jegyző családjával kénytelen volt elmenekülni. A környékbeli uradalmat teljesen kifosztották és a községbe hatolni akaró katonai őrzőket sortüzzel fogadták. Halas Sándor hadnagy katonai autón egy karhatalmi csapattal teremtett teljes rendet. Erélyes fellépésével annyira megrémítette a fosztogatókat, hogy azok sajátkezüleg hordták össze az ősrablott holmit a község házához és így a romboláson kívül kár megtért. Most ott is polgárőrség tartja fenn a rendet.

A torontálmegyét forrongás enyhülöten van. Magában Nagybecskereken a rend példás,

a nyugalom teljes, sehol semmi zavaró incidens. A házakon itt-ott szerb zászlót lenget a szél. Nagybecskereken a nemzetőrség erősen szervezkedik. Az eltávozott Deák Vidor dr. rendőrkapitány helyett Forster Imre dr. alkapitány vette át a rendőrség vezetését, akit a szerbség is szívesen lát ebben az állásban. A nemzetőrség szervezését Vogel Tibor honvédelezredes vette át, aki kitűnő katona és családi kötelek fűzik a városhoz. Külön rohamzászlóalj alakult hazatért 29. gye.-beli katonákból és fiatal, szálas legényekből, akik felett Draskovics százados vette át a parancsnokságot. A rohamzászlóalj karhatalmi segítséget küld ki a szorongatott falvakba. Ma is Farkasdra, Écskára és Perlaszra mentek ki rohamzászlóaljbeli nemzetőrök rendet csinálni.

Törökbecsén az ott alakult nemzetőrség tagjai csináltak rendet. Több fosztogatót statárlaliter agyonlőttek. Melencén körülbelül 50-60 fosztogató, Kumánban szintén sokan nyerték el méltó büntetésüket a zavarosban való halászásért.

Écskán kifosztották a Pallavicini-kastélyt. Hat fosztogatót, mint főcinkost, a német katonák letartóztattak és behoztak Nagybecskerekre. Ezeket statárium elé állítják.

Opávan szintén sajnálatos eset fordult elő. Frász Károly községi jegyzőt a fosztogatók összeszurkálták. A szerencsétlen ember négy szurt sebből vérezve huszonnégy kilométert tett meg gyalog, amíg Nagybecskerekre ért. Itt a József-kórházban ápolják. Családja megmenekült.

Kevedobrán Jankovics községi jegyzőt merénylő katonák bajonettel súlyosan megsebesítették.

Magyarszentmihály határában, Jankahidán Eckstein János nagybecskereki kereskedő birtokát fosztották ki, mintegy 30000 korona értékű kárt okozva neki. Lóza Zsigmond jankahidai tanyáján szintén fosztogattak. Lóza személyesen kint járt a tanyán, a rablott holmit mind visszaszerezte, a főcinkos megígérte, hogy ő maga fogja a legnagyobb rendet tartani.

Jankahidán érdekes és jellemző eset történt. Egy jómódu román gazda, aki legtöbbször fosztogatót, hazatérve a saját lakását is kifosztva találta. El kezdett torkaszakadtából kiáltozni:

— Rablók! Dicsőség! Kiraboltak! Segítség!

Persze senki sem ment segítségére a pörlő rablónak.

A megye összes községeit otthagyták a jegyzők, de nemcsak a jegyzők, a legtöbb helyről a szerb és román papok is elmenekültek. Sőt Perlaszról a szerb nevű Rakits, a ki a háboru idején internálva is volt, szintén bemene-kiült ugyszólván egy ruhában Nagybecskerekre, a perlaszi tanítóval együtt, aki szintén szerb ember és szintén internálva is volt.

Egyedül talán az ittebeiek jegyzője: D. Bodó Mátyás van a helyén. Egy falujabeli magyar így indokolja ezt:

— A mi edzőnk jó ember, szegény maradt, mert nem bántott senkit. Teccik tudni kirem, amolan irnok-ember, aki a néppel együtt vót mindig. . .

A humor hangján beszélnek Nagybecskereken a felsőmuzslyaiakról. Szinmagyar község Felsőmuzslya, ahol tegnapelőtt kikiáltották

a köztársaságot, azután delegáltak egy-egy bizottságot, amellyel megüzenték a hadat a környékbeli nemzetiségi falvaknak. Állítólag fegyverek is vannak a muzslyaiaknak, akiket azonban valószínűleg már rábírtak arra, hogy mondjanak le harcias szándékukról.

Megszűnt

a temesvári katonai parancsnokság.

(Hogy történik a leszerelés.)

A hivatalos lap mai száma Linder Béla hadügyminiszter rendeletét közli a hadsereg leszereléséről. A rendeletet a belügyminiszter a következő megszívlelendő sorokkal vezeti be:

Mélyen sujtott hazánk, a közbiztonság, a magán- és népvagyon, valamint az összes polgárság érdeke és jóléte követeli, hogy a leszerelés a viszonyokhoz képest a legnagyobb rendben, gyorsasággal és lehetőleg surlódás nélkül legyen végrehajtva. A rendes, gyors és surlódás nélküli leszerelés alapfeltétele a fegyelem. Az egyetértés és együttműködés a polgári hatóságokkal mindenben biztosítandó.

A leszerelés végrehajtását illetőleg a rendelet a következő intézkedéseket tartalmazza:

A leszerelést decentralizálva, elvileg a póttesteknél, a kiegészítő parancsnokságoknál és ahol ilyen parancsnokság nincs, az állomásparancsnokságnál kell végrehajtani. A hadrakelt seregtől jövő zűrt alakulásokat a póttestekhez irányítják leszerelés végett, az egyéb alakulások és a már hazatért katonák a legközelebb fekvő póttestnél, vagy parancsnokságnál szerelnek le. A kerületi parancsnokságok (Budapest, Pozsony, Kassa, Szeged Kolozsvár) megmaradnak, de a katonai parancsnokságtól (Budapest, Kassa, Pozsony, Nagyszében Temesvár) megszűntek. Minden parancsnokságnál külön leszerelő különítményt létesítenek, amely parancsnokból, gazdasági szervekből, irányító osztagokból, munkaközvetítő csoportokból, orvosi személyzetből és lábadozó osztagokból áll. A leszerelő különítmények a helybeli nemzeti tanácsokkal és a szociáldemokrata párttal érintkezésbe lépnek, hogy ezek a katonáknak a szükséges felvilágosításokat megadják.

A leszerelés sorrendje a következő: legkorábban e hó 11-én a nem lényeges állományú katonai személyek közül elbocsátják az 1895 és ennél idősebb születésű katonákat és a főiskolai hallgatókat. A többi közt a hadsereg kötelékében maradnak tehát az 1896 és ennél fiatalabb évfolyamu legénység, valamennyi orvos és a katonai intézményekhez beosztott személyek is. A visszatartott legénység legfeljebb napi 10 korona munkabért kap az illetményeken kívül. Szolgálati helyükön maradnak azok is, kik a nemzetőrségben, a kötelezett üzemekben és akarhatalmi kirendeltségeknél teljesítenek szolgálatot. A visszatartott személyeket is rövidesen, de legkésőbb amint elég önként jelentkező áll e célokra rendelkezésre, szintén elbocsátják.

Az elbocsátott katonák illetményei a következők: 10 napi zsold és élelmezési váltság. Aki lakóhelyén a közigazgatási hatóságnál szabályszerű elbocsátását igazolja, további 30 napi zsoldot és élelmezési váltságot kap, melyet december 1-től kezdve folyósítanak. A munkanélküli ipari munkások segélyben is részesülnek és bizonyos esetekben munkásotthonokban elhelyezést is nyernek. A tiszték illetményeit később határozzák meg.

Ha a katonák régi polgári ruhája, melyet bevonulásukkor beszolgáltattak, még megvan, úgy ezekben a ruhákban, különben jómódos egyszemélyes ruhában kell elbocsátani a legénységet. Az így kapott fehérneműt és bakancsot mindenki megtarthatja. A hazatérő legénységet kincstári épületekben, barakokban, a polgári lakosság mindenemű zaklatása nélkül kell elhelyezni.

Szathmáry János lemondott állásáról.

(Nyugalomba vonuló Acsev. igazgató.)

Szathmáry János, az Acsev. igazgatója ma délelőtt bejelentette a vasut igazgatóságának, hogy betegeskedésére való tekintettel nyugdíjazását kéri. A mai zavaros helyzetben nem óhajtja azoknak a súlyos terheknek viselését, melyet a helyzet fűtélentül vállaira rakna.

Az igazgatóság mély sajnálkozással vette tudomásul Szathmáry János elhatározását. Igyekezett maradásra bírni a kiváló szakembert és szervező erőt, de a hosszantartó és súlyosbodó asztmájára hivatkozva, elhárította magától a marasztaló kéréseket.

Szathmáry Jánossal az Acsev. egyik legkiválóbb emberét veszti el. Ő volt már a vasutvonal építésénél. Midőn a gyönyörű gondolat testet kezdett ölteni, a vasut zseniális megteremtője: Boros Béni egyenesen az egyetemről hozta el a biztosított neki tehetségéhez illő munkakört. Csakhamar kitűnt hatalmas szervező képességével, nagy akaraterejével, melyek segítségével sok akadályon segítette át a kezdet nehézségeivel küzdő vasutvállalatot. Hogy az Acsev. Európai hírű intézménnyé vált, melyet külföldön is kellőképpen értékelnek: abban jelentős szerepe van Szathmáry János polia nem lankadó munkásságának s szívós, előretörő akaratának. Különösen a tarifa ügyek vezetésében tűnt ki s ebben a szakban országos hírű szaktekintély ma is. A vasutársaságak ez előtt hat esztendővel lett igazgatója s mint ilyen mindenre kiterjedő gonddal igyekezett azon, hogy vállalatának anyagi fellendülése folyton erősödjék. Kitűnő tisztviselő sárdát nevelt az Acsevnek, mely a fáradhatatlan igazgatóval élén az Acsev.-et erős lendülettel vitte előre a tökéletesedés felé.

Munkaköre folyton tágult s Fábry Sándor dr. halála s Koromzay Frigyes igazgatóvá történt megválasztása után, igazgatóhelyettesé lett. A nagy munkakör és nagy felelősség megacélozta erejét: frissebb lett, mint valaha. Gondos tanulmány tárgyává tett minden kérdést, otthon volt a vállalatnak minden dolgában, a legapróbban épen úgy, mint a legnagyobbban.

De nemcsak mint szakember érdemli meg, hogy most — bucsuzásának pillanatában — az elismerés zászlaját meghajtsuk előtte. Arad városi élete is nagyon sokat köszönhet neki. Városunk törvényhatóságának egyik legtekintélyesebb tagja, kinek éles elméjét, szak tudását s alkotó erejét nem egyszer igénybe vették a város vezetől. Ő mindig készséggel állott a törvényhatóság rendelkezésére s munkaerejét szívesen bocsátotta a köz szolgálatába. Azok közül a régi emberek közül való, a kiket mindig két ragyogó életelv vezérelt: a munka és a becsület. S akik e két szentséget soha meg nem tagadták. Igen sokat köszön neki Arad sportélete, amelyet az ő fiatalos lelkesedése teremtett meg és fejlesztett.

MŰVÉSZET.

HETI MŰSOR:

Vasárnap délután 3 órakor: *Kis szelvény.* Este 7 órakor: *A körítalány.* C) bérlet.

Hétfő este 7 órakor: *A körítalány.* A) bérlet.

Kedd este 7 órakor: *Sztambul rózsája.* B) bérlet.

Szerda este 7 órakor: *Tosra.* C) bérlet.

Csütörtök este 7 órakor: *Cigánybáró.* A) bérlet.

Péntek este 7 órakor: *A király.* B) bérlet.
Szombat délután 3 órakor: *A pacsrta.*
Este 7 órakor: *A király.* C) bérlet.

A MODERN SZÍNHÁZ MŰSORA:

Vasárnap, november 10-én délután mérsékelt helyárrakkal: *Benn az erdőn,* színmű. Este rendes helyárrakkal: *Május, életkép.* Uri dráma. *Lády,* tragikomédia.

Csütörtökön, november 14-én: *Kék róka,* vigjáték.

Szombaton, november 16-án: *Szép Galathea,* opera 1 felvonásban. Művészt az aradi színház énekes személyzetének közreműködésével.

Vasárnap, november 17-én este: *Szép Galathea* és művészt.

* Ma két előadás a Modern Színházban. Ma két előadást tart a Modern Színház. — Délután 3 órakor mérsékelt helyárrakkal *Benn az erdőn* kerül színre. A nagyhatású drámát egyenesen a közönség óhajára tüzte ki ma délutánra a direktió. Este 7 órakor *Május, Uri és Lády,* a tegnap bemutatott kitűnő újdonságokat ismétlik meg.

* A színházi iroda hírel. *A király* körülbelül 10 évvel ezelőtt került színre először Aradon Fleros és Collirett világhírű szatirája, amely most mint a mai kornak megfelelő kor-képet eleveníti fel a színtársulat. A régi szereplők közül csak Szendrey és Várnay maradtak meg. Az új szereplők: Csige Böske, Kiss Mariska, Faludi, Földes, Kertész, R. Tóth, Ungvári, Herold. — *Sztambul rózsája* operettet eleveníti fel kedden a társulat. Új szereplők: Miklóssy Nudili szerepében, míg Achmedet Barics Gyula játssza ez alkalommal. Előadások kezdete 7 órakor.

Nyugdíjazását kéri a polgármester.

(A szerda közgyűlés tárgyalja a kérvényt.)

Amikor először volt róla szó, hogy dr. Varjassy Lajos lesz Aradváros főispánja, felmerült a kérdés, vajjon ilyen körülmények között megmarad-e állásában Varjassy Lajos polgármester, a főispán apja. A város polgárságában az a felfogás lett uralkodóvá, hogy bár a törvény az inkompatibilitásnak ezt a formáját nem ismeri, helyénvaló volna, ha a polgármester nyugalomba vonulna, mert mégis csak furcsa helyzet az, hogy a polgármester felettes hatósága és ellenőrzője éppen a fia legyen.

Akkoriban kérdést intéztünk a polgármesterhez, hogy nyugalomba vonul-e, ha a fia lesz Aradváros főispánja? A polgármester annak idején kijelentette, hogy nem lát inkompatibilitást fennforogni és éppen ezért megmarad továbbra is hivatalában. Amikor ezt a nyilatkozatot tette, a főispáni kinevezés még nem volt perfektuálva.

Most azonban dr. Varjassy Lajos városi főispánsága befejezett tény. A kinevezést már legközelebb hozza a hivatalos lap. Ugy látszik, hogy a polgármester nem várta be, amíg a kérdést ismét felvetik, arra az elhatározásra jutott, hogy *nyugalomba vonul,* mert nem akarja azt a furcsa helyzetet, hogy a fia elnököljön a közgyűléseken é ő csak mellérendelt szerepet töltsön be a város közösségében.

A mai napon Varjassy Lajos polgármester a város törvényhatósági bizottságához címezve beadta nyugdíjaztatása iránti kérvényét. Az iktatóban annak rendje és módja szerint iktatták az érdekes aktát, felszerelték és kiosztották a számvevőségnek, hogy szárnítsa ki, mennyi nyugdíj illeti meg a polgármestert. A kérvénnyel a közeli napokban foglalkozni fog a nyugdíjbizottság s így a polgármester nyugdíjaztatása már a szerda délutáni rendes közgyűlés

tárgysorozatán szerepel.

Ebből az alkalomból nem mulaszthatjuk el, hogy elismeréssel forduljunk a távozó polgármester személye felé. A város legrégebbi tisztviselője, 43 éve szolgálja a várost. Ha a háború súlyos viszonyai között nem is tudta mindazt elérni, amit akart, nem az ő hibájának tüdőható be, hanem a súlyos viszonyok ránknehezdedő kényszerének. Azt azonban elmondhatjuk őszintén Varjassy Lajos polgármesterről, hogy minden tudása, igyekezete a városé volt, amelyet szeretett s amely rokonszenvvel és tisztelettel vette körül mindig a polgármester népszerű alakját.

Furcsa szavazás egy tisztviselő gyűlésen.

(A városi hivatalnokok szociálista szakszervezetben.)

Ma délután a Kulturpalotában a városi alkalmazottak ülést tartottak, amelynek a célja az volt, hogy megalakították az aradi városi alkalmazottak szabadszervezetét. A gyűlésre Farkas József dr és Hank Albert dr. hívták össze a városi alkalmazottakat, akik azon nagy számban meg is jelentek. Több mint százötven ember volt együtt a kulturpalotában, városi tisztviselők, rendőrtisztviselők, dítkelők, szolgák és rendőrök.

Az ülést Hank Albert dr. nyitotta meg, aki pár szóval ismertette a szabadszervezetbe való csoportosulás célját. A szabadszervezet célja az, hogy az aradi városi alkalmazottak egy minden politikai vonatkozástól mentes szervezetbe csoportosuljanak és ennek a szervezetnek erejével védjék meg a maguk gazdasági és erkölcsi érdekeit. A szabad szervezet mint testület ne álljon szolgálatába semmiféle politikai iránynak s egyedüli feladatát a városi alkalmazottak érdekeinek megvédését ismerje el.

Ezután Farkas József dr. a Kulturpalota könyvtárnoka szólalt fel és ismertette felfogását a megalakítandó szabadszervezet tervezetéről. Az előadást a jelenlévők érdeklődéssel hallgatták.

Az aradi szociáldemokrata párt részéről Fehér Lajos jelent meg az ülésen és Farkas dr. előadása után felszólt. Kifejtette, hogy a szabad szervezet megalakulására semmi szükség nincs, mivel már működik a városi alkalmazottak szakszervezete, amely, mint a *Magyar Városi Alkalmazottak Országos Szövetségének* tagja, közvetlen összeköttetésben van a magyarországi szociáldemokrata párttal.

Well Károly dr. rendőrkapitány volt a következő felszólató, aki annak a nézetének adott kifejezést, hogy egy olyan nagyszabású szabad szervezet, amelybe az összes városi alkalmazottakat bevonni akarják, nem bír létjogosultsággal abban az esetben, ha *mint politikai tényező nem szerepelhet.* Ebben az esetben a szabadszervezet minden súly nélkül való lesz. Egy ilyen elszigetelt, erőtlén szervezetre semmi szükség nincs. Ezért tehát a városi alkalmazottak egy olyan szervezetbe kell tömörülniök, amelynek ereje lesz a tisztviselők céljainak kivívására. Erre pedig egyedül a Magyar Városi Alkalmazottak Országos Szövetsége hivatott, amely a nagy erővel bíró magyarországi szociáldemokrata pártra támaszkodik. Ajánlja tehát, hogy az aradi városi tisztviselők ne lépjenek be a most megalakítani szándékolt szabad szervezetbe, hanem testületileg csatlakozzanak a Városi Alkalmazottak Országos Szövetségéhez.

Ezután a határozathozatalnak egy új és eddig szokatlan módja történt meg. Fehér Lajos felszóltotta a jelenlévőket, hogy azok, akik nem kívánják a Farkas József dr. által most javasolt szabad szervezet megalakítását, — *hagyják el a termet.* Élénk mozgolódás támadt ezekre a szavakra. A jelenlévők felállottak és csoportokba igyekeztek a kijáratok felé. Néhány pillanat alatt üres lett a terem, amellyel a városi alkalmazottak bizonyosságot tettek arról, hogy a magyarországi szociáldemokrata párttal óhajtanak együtt dolgozni.

Német császár természetrajza

(Francia intimitások.)

II. Vilmos császár... Bizonyos legendás misztikum vette körül az alakját. Exaltáltabb bámulói hajlandók voltak őt egyenesen zseninek tekinteni és az európai intellektuális közvélemény régebben így beszélt a német császárról: *the right man in the right place.*

Itt fekszik előttem egy francia könyv, mely ezt az ideológiát teljesen összetöri.

Érdekes, hogy a munka szerzője a német császári udvar egyik igen előkelő hölgye, aki II. Vilmos trónralépésétől kezdve egész 1910-ig teljesített szolgálatot a császár és császárné legközvetlenebb környezetében.

A könyv írója a császári udvarban eltöltött, mintegy negyedszázad alatt összegyűjtött naplójegyzetét adja ki.

Bizonyos demokratikus megelégedettség szállja meg az embert, ha ezt a könyvet elolvassa. Az illúzió szétfoszlik és magunk előtt látjuk a föld egyik leghatalmasabb uralkodóját, palást nélkül, pőz nélkül, mint egyszerű, az átlagos emberi tulajdonságokon semmivel felül nem emelkedő halandót. Magunk előtt látjuk a császárt, még mint trónörökösöt, akinek évi apanáza hetvenötezer márkánál nem több és aki adósságot adósságra halmoz: látjuk a császárt, örökké béna bal karjával és nagyothalló bal fülével, állandó rettegésben, hogy az atyjától átöröklött vérbaja idővel talán még szörnyűbb meglepetéseket is fog hozni. Képzletben magunk előtt látjuk a potsdami ragyogó császári palotát, amelyben mindenki rémült arccal, fejvesztve rohan össze-vissza, mert a császárt ismét epileptikus görcsök fogták el. Látjuk a nyugtalan, állandóan utazni akaró császárt: avére úzi, hajtja; elmegy Afrikába, Ázsiába, Konstantinápolyba; állandóan utazik a német városokban és ahol egy napig volt, onnan ért betetlen okokból már másnap elsiel: és látjuk a császárt, aki a maga tehetetlenségében felségsértés miatt hat hónapra bezáratja régi, kipróbált udvari orvosát, mert egy intim társaságban azt merte mondani, hogy Vilmos császár és unokatestvére, az örült II. Lajos bajor király között csak nancebeli különbség van: *mindkettőben kinjult a Hohenzollernnek rettegett terheltisége.*

Azután ismét más képek következnek. Itt a császár, aki aggódva lesi, hogy a Reichstag felémeli-e a civillistát vagy sem: nem hasonlít ez a szituáció az egyszerű bourgeoishoz, akinek egész sereg vágya-füzdök a fizetésemeléshez?

Aztán ismét látjuk a császárt, aki finálialis ügyekben annyira tájékozatlan, hogy a kishercegek londoni látogatásakor a hercegeknek és kíséretüknek fejenként tíz márká napi költségnél nem akar többet engedélyezni; viszont ugyanebben az időben a potsdami palota és park olyan nagymérvű átalakítását tervezi, hogy maga is meglepődik, amikor hallja, hogy a terv keresztülvitele körülbelül tizenöt millió márká költséggel jár.

Ismét más kép: a sokoldalú császár. A császár, aki lovagol, kocsit hajt, vadászik, rajzol, színházat rendez, sőt meghívott vendégek előtt maga is fellép; végül a császár, aki szindarabot ír és zenét komponál. De aztán huszonnégy óra alatt távoznia is kell a főudvarmestereknek, aki elég tapintatlan volt elárulni a császárné fivérének, hogy híres „Egeri himnus” kottáját ugyanaz a kéz írta, amely — a császári beszédek is készíti.

A legintimebb jellegű leírás természetesen: a császár és az asszonyok. Kinematografikus-gyorsasággal pereg le a kalandok egész serege, persze a legnagyobb titokban, ugyanakkor amidőn a féltékeny Augustia Viktória császárné egyenesen hirdette teszi a császári udvart azzal, hogy a képzethető legcsúnyább udvarhölgyeket gyűjti maga körül. Lezajlanak előttünk a Bécsben Rudolf királyfi társaságában eltöltött vig napok is. Vilmos ragyogó arccal tér vissza Bécsből, hogy aztán annál jobban magyarazza a mayerlingi szörnyű tragédia, amelyet a bécsi német nagykövet bizalmas jelentésében olvas.

— Est-ce un beau garçon?

— Szép fiú?

Mindössze ennyi volt annak a táviratnak a tartalma, amelyet Viktória angol királynő leányához intézett, amidőn megtudta, hogy leányá-

Hazajönnek Szibériából az aradi katonák.

(A népkormány a cseh Nemzeti Tanács útján lépett érintkezésbe a szibériai kormánnyal. — Megindultak a tárgyalások.)

(Budapesti munkatársunktól.) A népkormány igazán lázasan dolgozik. Órák alatt intéz el olyan kérdéseket, amelyeket ezelőtt esztendő alatt sem tudtak elintézni. Az aktatárgyalás ideje megszűnt.

A kormány már a legizgalmasabb napokban is foglalkozott azzal a problémával, hogy a világ minden részéből hazahozza a magyar hadifoglyokat. Az emberekre idehaza szükség van. Minden ember munkájára szüksége van a hazának, amely most lesz igazán hazája a magyarnak.

A legtöbb magyar hadifogoly Szibériában van még, jöllehet Oroszországgal rég megkötöttük a békét, a szibériai hadifoglyoknak azonban még mindig csak egy kis töredéke érkezett haza. Hogy ezek a magyarok hazajöjjenek, Károlyi Mihály kormánya minden lehetőt megtesz és e pillanatban az a helyzet, hogy kilátás van rá, miszerint a Szibériában elhelyezett hadifoglyok rövidesen itthon lesznek.

Linder Béla hadügyminiszter szikratávirat útján érintkezésbe lépett az ügyben a prágai cseh szlovák Nemzeti Tanáccsal. Azért kereste a hadügyminiszter ezt az összeköttetést, mert tudvalevő, hogy Szibériában a cseh katonák vannak uralmon és az ő okmányuk kormányoz. Kramarz személyesen exponálta magát az ügyben és megígérte, hogy sürgősen interveniálni fog és a kér-

nek fia született. Ez a fia lett a későbbi II. Vilmos császár.

Ez a távirat, amelyet a német császári archívum ma is őriz, hangot ad annak az ideges féltelmennek, amelylyel a császári család Vilmos születése elé nézett. Ma már történelmi tény, amely elől kitérni sem lehet, hogy Vilmos császár élelő atyja, III. Frigyes császár, kora ifjúságától kezdve vérbajos volt és vérbajban is halt meg.

Ezt a helyzetet súlyosbította még egy körülmény. III. Frigyes nagybátyja, IV. Frigyes Vilmos porosz király, ugyanis, mint örült halt meg és tekintve, hogy a Hohenzollern és Wittelsbach házak házassága óta az örültség másod- és harmadgenerációként szinte szabályszerűleg lépett fel, aggodalomra elég ok volt.

A memoárok szerzőjének volt alkalma azzal a születésnővel, névszerint bizonyos Stahl Anna asszonnyal beszélnie, aki Vilmos császár születésénél segédkezett és akinek rendkívül érdekes előadását így adja vissza a memoár:

— III. Frigyes császár neje, az angol királynő és indiai császárnő leánya, tizennyolcéves gyöngye teremtés volt, amikor Vilmos császárnak életet adott. A születésnél a házi orvos, dr. Martin egyetemi tanár és én voltunk esupán jelen. Bizony, csaknem közönséges nyárspolgári aszszisztencia.

— Amidőn a császár megszületett, az anya hirtelen oly rosszul lett, hogy azt hittük: mindjárt vége van. Én magam is, letéve az újszülöttet a bölcsőbe, az ő segítségére siettem. Pár pillanat múlva azonban valamivel jobban lett, mire a bölcsőhöz mentem, ahol az újszülött királyfi béké feküdt.

— Elképzeltető a meglepetésem, amidőn a gyermeket hidegen, élettelenül láttam magam előtt. Hirtelen azt hittük valamennyien, hogy holtan jött a világra. Az orvosok minden erőfeszítéssel azon voltak, hogy a kis babát életre keltsek. Életünknek talán legkinosabb perceit éltük át, mert általános elszörnyűködésünkre a császári fia születését jelző százezer ágyulövés már be volt fejezve, de az újszülöttnél még mindig nem volt élet. Az utolsó ágyulövést követő öt perc múlva hallottuk csak az első hangot.

— Mikor vették észre az újszülött testi fogyatékosait?

— Csak másnap, vagy harmadnapra tapaszt-

dést személyesen fogja elintézni.

Valószínű, hogy e tárgyalások néhány napon belül eredményre vezetnek, mely esetben módunkban áll majd gondoskodni a Szibériában élő magyar hadifoglyok hazaszállításához szükséges eszközök megszerzéséről is. Egyébként pedig biztos értesülések vannak arról, hogy a még Szibériában lévő hadifoglyok helyzete teljes mértékben kielégítő. Aggodalomra ez irányban sincsen semmiféle ok.

E kérdéshez tartozik szorosan az is, hogy a legutóbb bekövetkezett események következtében Olaszország és az immár megszűnt monarchia között a hadifoglyok kicserélési akció végel ért. Tudvalevően a régi közös hadügyminisztérium intézte ezt az akciót, amelynek az volt az eredménye, hogy Olaszország visszaadta a frontszolgálatra nem alkalmas tisztakat és katonákat megfelelő számú ugyancsak frontszolgálatra nem alkalmas olasz tiszt és katona ellenében. Miután azonban a közös hadügyminisztérium immáron a múlté és ez az intézmény többé nem funkcionál, a foglyok kicserélése is szünetel. Előreláthatólag azonban csak rövid ideig, mert a küszöbön lévő béketárgyalások során alkalmassint módot találnak arra, hogy hadifoglyaink Olaszországból is még a béke megkötése előtt hazabocsáttassanak.

talluk a borzasztó tény, hogy a királyi béké a balkarját egyáltalában nem képes mozgatni és hogy előttünk ismeretlen fájdalom miatt állandóan sír.

E helyen meg kell állnunk.

A német császár három hivatalos biográfusa Bigelow, Hinzepeter és Simon, egyenesen a császár engedelmével vették be II. Vilmos életrajzába azt a két tény, amelyet eltilkolni ugy sem lehetett, hogy a császár balkarja béna; balfüllére pedig „gyengén” hall.

E történelemírők a balkar benulását ugy ma gvarázzák, hogy a császár születésénél segédkezők vigyázatlansága okozta ezt a bajt; a balfüll gyengeségét pedig egy gyermekkori difteritisszel indokolják.

A memoárok írója szerint ez a két feltevés nem felel meg a valóságnak; szerinte III. Frigyes, Vilmos atyjának vérbaja okozta II. Vilmos mindkét szervi rendellenességét.

Ennek bizonyítására két körülményre hivatkozunk.

Az egyik az, hogy a II. Vilmos születésénél asszisztáló személyek később is mindig részt vettek a császári fenségek születése alkalmával, sőt az említett Stahl Anna a mai német trónörökös születésénél is. Ha tehát igaz lett volna, hogy ezek a személyek bármily vigyázatlanságot elkövettek, bizonyára nem fordultak volna hozzájuk a későbbi születések alkalmával.

A másik körülmény, amely a biográfusok előadását megdönti, az, hogy II. Vilmos császárnak soha difteritisse nem volt. Fülbaja tehát innen nem származhat. Viszont a fülbaj nem mint önálló jelenség lép fel a császárnál; igen gyakran kinozza őt baloldali fejfájás, gyermekkorától fogva és a mi a legszörnyűbb — évenként kétszer-háromszor, mint valami meg-megújuló borzasztó fantóm: epileptikus görcsök jelentkeznek nála.

TÖBB, MINT SZÁZ apróhirdetés olvasható az Aradi Közlöny vasárnapi számában: Vevők—eladók, alkalmazottat keresők és alkalmazottak egymásra találnak az Aradi Közlöny apróhirdetéseitől.

HIREK.

Mit rekvirál majd az entente sereg Magyarországon.

Budapestről jelentik: A béke delegátusok belgrádi tárgyalásai során gazdasági kérdésekről is szó volt. Tárgyalták azt is, hogy mit kér az entente Magyarországtól és mit adhatnak neki. Franchette D'Esperey tábornok a megszálló seregnek ellátását kívánja biztosítani, mintegy 50000 emberét. Vasúti és távvidai felszerelési anyagokat is kíván, különösen ama területekre, amelyeket a németek teljesen elpusztítottak. Franchet tábornagy 100 mozdonyt és 2000 vasúti kocsit követel s Magyarországon akarja beszerezni hadserege loállományát, mintegy 25.000 darabot. A rekvirálás útján beszerzett anyagokért a napi árakat fizeti.

Budapestről jelentik: A *Politikai Híradó* jelenti: A béke előkészítésével kapcsolatban teljesen a nyilvánosság ellenőrzése alatt folytatott tárgyalások egyes részletei nyugtalanítólag hatnak az ország közvéleményére. Illetékes helyről értesülünk, hogy a nyugtalanságra komoly ok nincs. A megszállás semmi esetre sem lesz nagyobb méretű, csak arról van szó, hogy angol és francia csapatokat küld ide az entente hadvezetősége. Ennek folytán a rekvirálások nem lehetnek igazán jelentékenyek, s ebben az esetben is a megszálló csapatok csak a belföldi árak mellett vásárolhatnak.

— Vidéki előfizetőink és olvasóink b. Helyelmébe. Vidéki olvasóink és előfizetőink pár nap óta sok helyütt késedelmesen kapják, vagy egyáltalán nem kapják meg az Aradi Közlönyt. Ennek az a magyarázata, hogy a vasut, bármily erőfeszítéssel dolgozik is, képtelen betartani a rendes menetrendet és tüzsfeltsége miatt igen sok csomagot kénytelen utközben is lerakni és hátrahagyni az egyes állomásokon. Türelemre kell hát kérnünk olvasóinkat és előfizetőinket, míg a rendes forgalom újból helyre áll.

— A miniszterelnök nem utazik Prágába. Budapestről jelentik: Több lap megírta, hogy Károlyi Mihály gróf miniszterelnök belgrádi útja után Prágába utazik. Ez az utazás a szénkérdéssel lett volna kapcsolatos. Mint-hogy azonban a cseh és lengyel nemzeti tanácsokkal időközben sikerült a kérdést megoldani és minthogy a miniszterelnököt a felhalmozódott folyó ügyek nagyon elfoglallják, ez az utazás egyelőre elmarad. Ezzel kapcsolatosan arról értesülünk, hogy már harmadik napja rendben folyik a szénszállítás.

— Bolsevik mozgalom Svájcban. Bernből jelentik: A svájci szövetségtanács kiáltványt intéz az ország népéhez, amelyben tudomására hozza, hogy az ország egyes részében, különösen Zürich városában nyugtalanság észlelhető. Bizonyos forradalmi és anarkikus elemek, amelyek Oroszországot vérbe fojtották, hol nyíltan, hol leleplezetten folytatják üzeneteiket. Kétes elemek gyűlöletet szítanak a lakosság egyes osztályai között és igyekeznek kiaknázni a zavaros helyzetet. A legveszedelmesebb szenvedélyeknek adnak tápot és erőszakosságtól, sőt büntettektől sem riadnak vissza. A szabadság előtt népünk mindenha feltáruuló vendégszerető szelleme ilyen üzeneteket és ezeknek következményeit nem tűri és el van tőkévelve a rend fenntartására és a közbiztonság megvédésére. Ez okból csapatait mozgósítja.

— Voralberg köztársaság. Bécsből jelentik: A *Berner Bund* jelentése szerint Voralberget köztársasággá kiáltották ki. A rendet helyreállították.

— Az entente seregek Pétervárad előtt. Laibachból jelentik: Az entente seregek, amelyekben angol, francia és délszláv legénység van, Vinkovcégig és Péterváradig nyomultak előre.

— Új orvos. Dr. Fényes Istvánt. Fényes Kálmán Máv. felügyelő, aradi fűtőházfőnök fiát Budapesten orvosdoktorrá avatták.

— Német brutalitások Bukarestben. Budapestről jelentik: Ma este érkezett haza Bukarestből Feleki József, a *Bukaresti Hírlap* szerkesztője. Rendkívül érdekes dolgokat mondott el a romániai helyzetről. Romániában a magyar forradalom nagy szimpátiát keltett. A román nép ma már nagy szeretettel beszél a magyarokról, de annál nagyobb gyűlölettel fordul a németek ellen. Jellemző a németek oktalan szigorúságára, hogy vasárnap, amikor a tömeg az állomáson az állítólag megérkező Berthelot tábornokot várta, aki azonban nem jött meg, a tömeg tüntetést kezdett a németek ellen. Mackensen német katonaságot vezényelt ki, amely brutálisan szétkergette a tüntető tömeget. A katonaság és tömeg közötti összeütközésnek több halottja és számos sebesültje van. Ezenkívül Mackensen egy millió lei büntetésre ítélte a várost a tüntetés miatt. Romániát a németek 220 ezer katonája tartotta megszállva. Mackensen tábornagy elutazása előtt kijelentette, hogy minden körülmények között átvonul Magyarországon hadseregével. Ha kell megegyezés alapján, ha kell: megegyezés nélkül.

— Városatyaválasztási mozgalmak. A jövő hét vasárnapján zajlanak le a második és harmadik kerületben a városatyaválasztások. A mostani mozgalmak időkben is érdeklődéssel fordulnak a szavazó-polgárok a választás felé. A második kerületben megüresedett tagsági helyért két komoly jelölt pályázik: az egyik Halmos Dezső, a közéleti vállalat igazgatója, a másik Szendrey Mihály szingizgató. Mindkét jelölt érdemes és értékes tagja a társadalomnak. Halmos Dezsőnek nagy érdeme van abban, hogy a város zilált közéleti viszonyait örvedetesen megjavultak. Szendrey Mihály már teljesen aradi polgárrá lett, aki a város kulturájának szolgálatában érdemeket szerzett magának. — Akármelyik neve kerül is ki győztesen a választási urnából, a város törvényhatósága mindenképpen értékes erővel gyarapodik.

— Olasz haderő Bozenben. Innsbruckból jelentik: Ideérkezett jelentések szerint Bozent nagy olasz haderő megszállotta. Az olaszok már a lakosság ellátásáról is gondoskodnak. Olasz csapatok érkeztek Meránba is.

— Letartóztatott család gróf. Bécsből jelentik: A belváros egyik szállójában tegnap letartóztatták Festetich grófot, akit azzal vádolnak, hogy értéktelen képet adott el egy gyűjtőnek, akit 100.000 koronával megkárosított.

— Köztársasági mozgalom Aradon. A köztársasági eszme aradi lelkes híveit szeretettel meghívom a mai napon a Fehér Kereszt kistermében d. u. 3 órai kezdettel tartandó értekezletre. Az értekezlet tárgya a köztársasági eszme terjesztése, alkalmas módok megbeszélése és az „Aradi Köztársasági Tanács” megalakítása. Tisztelettel Ferch Ödön.

— Ellenőrzik az árakat. Az Országos Árvizsgáló bizottság figyelmeztetése alapján felhívom mindazokat, akik közszükségleti cikkek előállításával vagy forgalomba hozatalával, közszükségleti munkák előállításával foglalkoznak, hogy a helyi ármegállapító bizottság Arad város területén az árak ellenőrzését a mai izgatott viszonyok között fokozó gonddal és kérlelhetetlen szigorral fogja ellenőrizni, s az észlelt árdragító visszaélések megtorlása iránt közérdek szempontjából azonnal fog intézkedni. — Lócs Rezső, helyettes-polgármester, k. é. h. vezető.

— Az Aradi Diáktanács vasárnap délután fél 4 órakor a kulturpalotában gyűlést tart. Diákok hiánytalan megjelenését kéri a Diáktanács.

— Nemzetőrök sorozása. Az állomásparancsnokság közli, hogy a sorozó-bizottság vasárnap délelőtt is folytatja munkáját a kereskedelmi iskolában lévő hivatalos helyiségében.

— Meghívó. A városi alkalmazottak országos szövetségének aradi csoportja f. hó 10-én d. u. 3 órakor a Központi Szálló Salacutcai földszinti helyiségében taggyűlést tart. Napirend: 1. Elnöki megnyitó. 2. Costa János: A forradalmi mozgalmak. 3. Indítványok. — Az elnökség.

— Egy cseh ezredestől 182.000 koronát koboztak el. Budapestről telefonálja tudósítónk: A pályaudvarokon naponta tizezrével jönnek és mennek a katonák. Természetesen igen sok a gyanús elem közöttük és a katonai rendőrség megfeszített munkával tudja csak a rendet fenntartani. A katonáktól sorra elveszik a rabolt holmit és beszállítják a Közelmezesi Hivatalhoz. A pályaudvarok környékén újabb hamis parouilok garázdálkodnak, akik a tehetetlen katonáktól mindent elvesznek, a szó teljes értelmében kifosztják őket. A katonai rendőrség buvóhelyein iparkodik ezeket az őrjáratokat meglesni. Tegnap a Thököly-ut 6. szám alatti vendéglőben egy hamis őrjáratról tizenegyzsák élelmiszert vettek el. Az érkező katonáknál gyakran talál a katonai rendőrség nagyobb mennyiségű olyan pénzt, amely őket nem illeti meg. Így tegnap egy cseh ezredestől 182.000 koronát koboztak el a katonai rendőrök. Átutazó katonáktól több mint 50.000 koronát vettek el, csupa olyan pénzt, amelyet részint elloptak, részint pedig rájuk bízta s nem számoltak el.

— Eljegyzés. Dr. Precupis Illés vármegyei ügyész leányát Louise-t eljegyezte Kaloosay Edmond főhadnagy.

— A vízvezeték elzárása. Tisztelettel értesítem a t. közönséget, hogy az alant felsorolt helyeken és napokon a vízszolgáltatás este fél 10 órától reggel 5 óráig szünetelni fog. November 11-én: Weitzer János-, Battány-, Kazinczy-, Fábán-, Kölcsey-, Salac-, Széchenyi-, Perényi-, Sárosi-, Csiki Gergely- és Révay-utcákban. November 13-án: Graf Apponyi Albert-ut, Erzsébet-körut, Tabajdy Károly-, Könyök-, Petőfi-, Eötvös-, Simonyi-, Zoltán-utcákban és Várban. November 15-én: Zrínyi-, Furray-, Rákóczy-, Hassinger-, Szt. Pál-, Darányi-, Sina-, Thököly-tér, Lázár Vilmos-, Asztalos Sándor-utcákban.

— Mi történt a világosi főszolgabírószágon. Tegnap számunkban Világosról nyert információink alapján megírtuk, hogy a románok átvették a világosi főszolgabírói hivatal vezetését. Erre a hírünkre vonatkozóan Hant-hó Jenő világosi főszolgabíró a következő nyilatkozat közzétételére kérte fel szerkesztőségünket:

Tekintetes szerkesztőség! Az Aradi Közlöny f. hó 9-iki számában „Románok a világosi főszolgabírószágon” cím alatt az a hír jelent meg, hogy a románok ma elfoglalták a világosi főszolgabírói hivatalt és átvették ott az ügyek vezetését. Szíveskedjék ezt a hírt helyre igazítani. A tényállás ugyanis az, hogy dr. Hotorán Jakab ügyvéd ur kívánta ugyan a hivatal átadását, de ehhez a karhatalmat a rend fenntartását teljesítő román polgárőröktől nem kapta meg, s így az átadás nem is történhetett meg. Világos, 1918 november 9-én. Hant-hó Jenő világosi főszolgabíró.

— Adomány. F. A. vaggongyári tisztviselő 5 koronát küldött a vak katonák javára.

— A Máv. alkalmazottaihoz és tisztviselőihez! F. hó 10-én délután 2 órakor a vas- és fémmunkások helyi csoportja egyesületi helyiségében (Boros Béni-tér 11.) szervezkedési nagygyűlést tartunk. Elérkezett az ideje annak, hogy gazdasági és szociális helyzetünk gyökeres megjavítását kieszközöljük. — Az új, szabad, demokratikus Magyarországon megszűntek a gyülekezési és egyesülési jog ama korlátai, melyek szervezkedési szabadságunkat megakadályozták és lehetetlenné tették azt, hogy annak egyedüli helyes és biztos eszközét, az összetartást és tömörülést igénybe vegyük. Vasutasok, tisztviselők, munkások! Saját érdeketekben jöjjetek el, mert bátran és nyugodtan eljöhettek nagygyűléseinkre, hogy az egyesülés és tömegünk erejével jobblétünket, megújításunkat kivívhasuk. — A szervezkedő Máv. vasutasok előkészítő bizottsága.

— Gyomor-, bél-, epe- és málbajosok számára, akiket állandó székrekedés következtében, a belekben képződő gázok, teltségérzete, étvágytalanság, fejfájás, rossz szájíz, lehangoltság gyötörnek, a természetes Ferenc József keserűvíz rendkívül becses háziszser, amely a hasiszervek működését biztosan, gyorsan és kellemesen élénkebb tevékenységre serkenti.

Vértelen forradalomból született a német köztársaság.

(A munkás és katonatanácsoké a hatalom. — Ebert a köztársaság elnöke.)

Berlinből jelentik: A Wolff-ügynökség a következő táviratot terjeszti: Mindenkihez! A forradalom fényes, majdnem vértelen sikert aratott. A ma reggel megkezdett általános sztrájk majdnem valamennyi üzemet teljesen megbénította, több csapat csatlakozott a munkások és katonák tanácsához, csak egy kaszárnya előtt volt jelentéktelen összeütközés, amelynek folyamán két tiszt egy munkást agyonlőtt. A tisztek elmenekültek. A Worwärtz szerkesztősége előtt katonai őrk állnak. A városban óriási öröm és lelkesedés uralkodik. A Wolff-ügynökség ellenőrzését Karrel frankfurti elvtárs végzi.

Berlinből jelentik: A Vorwärtz külön kiadása ma délelőtt a következő tartalommal jelent meg: A berlini munkás és katonatanács elhatározta az általános sztrájkot. Mindenütt megszűnt a munka. A nép ellátásáról gondoskodni fogunk. A helyőrség nagyrésze zárt sorokban gépfegyverekkel és ügyekkel csatlakozott a munkás és katonatanácshoz. A mozgalmat a szociáldemokrata párt is a független szociálista párt együttesen vezették. Munkások és katonák! Állítsátok helyre a nyugalmat és a rendet s gondoskodjatok annak megőrzéséről. Eljen a szociális köztársaság!

Berlinből jelentik: Ebert, az új birodalmi kancellár a következő hirdelményt teszi közzé:

Polgártársak! Miksa bádeni herceg kancellár az összes államtitkárok beleegyezésével ráruházta a birodalmi kancellár feladatait. Azon munkálkodom, hogy a pártokkal való egyetértésben újjáalakítsam a kormányt. Az új kormány népkormány lesz, törekvése kell, hogy legyen: minél gyorsabban békét szerezni a német népnek és megszilárdítani a kivívott szabadságot. Remélem mindnyájatok támogatását ehhez a munkámhoz. Aki az élelmiszereket, vagy más közszükségleti cikkek szétosztására szolgáló forgalmi eszközöket bántja, az a legsúlyosabb büntetést követi el a köz ellen. Mindnyájatokat sürgősen kér-

lek, hogy távozzatok el az utcákról, és gondoskodjatok arról, hogy a rend és nyugalom helyreálljon. Ebert.

Berlinből jelentik a Wolff-ügynökség: Amint halljuk, a hadügyminiszter az új kormányra rendelkezésre bocsátkozott és a hadseregnek további élelmezését, valamint a legsürgősebb feladatok végrehajtását biztosította.

Berlinből jelentik a Magyar Távirati Irodának: A hatalom a munkás és katonatanács kezében van, amelyek egyesültek a két szociálista párttal és az ügyeket erélyesen intézik. Ma este 10 óráig a szociálista pártok tanácskozást folytattak. Ebertnek köztársasági elnökké való kinevezésén kívül ma éjjel fél 12 óráig nincs semmiféle pozitívum a birodalmi kormány megalakulásáról. A nap folyamán a városban zajos forradalmi jelenetek játszódtak le. A királyi vár körül katonatisztek elsáncolták magukat gépfegyverekkel. Óriási tartós esata fejlődött ki. Meg lehet állapítani már is, hogy a forradalom az egész vonalon győzött. Azt hiszik, hogy a forradalomnak gyermekbetegségei hamarosan megszűnnek. A táviró, telefon és a vasuti összeköttetés eléggé jól funkcionál. A rend fenntartására katonaság és munkásság ügyel. Rendőrséget egész nap nem lehetett az utcán látni.

Berlinből jelentik a Wolff-ügynökség: Az a futár, akinek Foch tábornok főhadiszállásáról a fegyverszüneti feltételeket a német főhadiszállásra kellett volna hoznia, rendeltési helyére még nem érkezett el. Kamara előadásának okairól, amelyek nyilvánvalóan balesetre vezethetők vissza, még nincs pontos értesülés. Német részről ennél fogva az ellenséges főhadiszálláson levő német delegációtól felvilágosítást kértek. Foch tábornoknak egy időközben érkezett szikratávirata szerint a fegyverszüneti feltételeket egy francia repülőgéppel fogja a német főhadiszállásra küldeni.

Pancsovát megszállták a szerbek.

(A magyar követ Zágrábba érkezett.)

Nagybecskerekéről jelentik, hogy a Pancsovára két szerb század érkezett. Előzőleg már megszállták Ferenchalom és Torontálkéménd községeket. Becskerekre való érkezésüket ma estére várják. Nagybecskereken mindenki a helyén van, sem a hatóságok, sem a bankok hivatalnokai nem távoztak el. A törökbecsei főszolgabíró jelentette, hogy délután két órakor két szerb tiszt érkezett hozzá és megkérdezte, hogy nincs-e szükség a szerb haderőre a rend fenntartása céljából. A főszolgabíró kijelentette, hogy náluk teljes rend és nyugalom van. A szerb tisztek elmondották, hogy a Bácskából jöttek a Tiszán át. A főszolgabíró kijelentései után a szerb tisztek eltávoztak. Előbb azonban kijelentették, hogy jelentést tesznek Ujvidéken tartózkodó felettes hatóságuknak és annak intézkedéseit fogják kérni.

Nagybecskerekéről két parlamentaire ment Pancsovára, hogy megkérdezze az ott tartózkodó szerb csapatok parancsnokságát, hogy megakarják-e szállani Nagybecskereket s ha igen, minő szándékkal. A parlamentairek estig nem tértek haza.

Zágrábból jelentik: A magyar követség november 7-én délelőtt indult el Budapestről Zágrábba. A vonat ma délután 5 óra 50 perckor érkezett meg. Gyékényesen a délszláv nemzeti tanács megbízottai katonai fedezettel várták a magyar követséget és a vele utazó herni diplomáciai missziót. Zágrábban a délszláv nemzeti tanács kiküldöttei fogadták a magyarokat. Az

nton incidens nem történt, mindenütt nyugalom és rend van. Balla Aladár, Magyarország zágrábi követe beszédet intézett a délszláv nemzeti tanácshoz, amelyben kiemelte, hogy a magyar nemzeti tanács, a magyar népkormány megbízásából mint magyar állam követő-üdvözli a szuverén jugoszláv nemzeti tanácsot. Legfőbb törekvésem és vágyam az lesz, — mondotta Balla — a két szomszédos állam közti békeséges viszonynak és megértésnek útját egyengetni nem csak azért, mert Wilsonnak a volt osztrák-magyar monarchiához intézett válaszában erre utalás történt, mert a most márszuerén magyar nép és az annak élő Károlyi népkormány a jugoszláv állammal való legösszintébb kapcsolat létrehozására törekszik. Kívánom, hogy a békeasztalnál a két teljesen független és szuverén német nemzet egymást lehetőleg megértve vegyen részt a békétárgyaláson.

Erre a beszédre Pribicsevics Szvetozár, a délszláv nemzeti tanács elnöke válaszolt.

Szívélyes istenhozzottal üdvözölte a követeket és a következőket mondotta:

— Örvendeni fogunk, ha a Károlyi-kormány elvben hozzájárul a szlovének, horvátok és szerbek államával való legösszintébb baráti és szomszédos viszony létesítéséhez és biztosításához, amely államnak nemzeti aspirációját és a nemzeti önrendelkezés figyelembe vétele mellett nemzetünk egész etnográfiai területeit magába kell foglalnia.

Magyarok védelme Bécsben.

(Ellenőrző képviselő a külügyminisztériumban.)

Tegnap este Bécsből különvonattal visszatért Budapestre Beck Lajos, az Osztrák-Magyar Bank kormánybiztosa. Heinrich, a Bank főtanácsosa és Biró Pál miniszterelnökségi osztálytanácsos. Beck Lajos az osztrák-német államtanácsos és Nemzeti Tanácsos folytatott tárgyalásokat, amelyekről jelentést fog tenni a miniszterelnöknek, Biró pedig a bécsi magyar honosok és a magyarországi osztrák honosok kölcsönösen kielégíthető érdekeinek megvédéséről tárgyal.

Politikai körökben szükségesnek látják, hogy Bécsbe egy a magyar államiságnak, mint a magyar honosoknak védelmére megjelölt egyéneket küldjenek ki.

A közös hadügyminisztériumban, amelyet most Flottow vezet, már ott székel Taschir, a cseh-szlovák tanács megbízottja és Adler Viktor, a német-ansztriai Nemzeti Tanács kiküldöttje. Csak a magyar érdekek maradnak teljesen védtelenül, csak a magyar államiságnak nincs képviselője a közös külügyminisztérium ellenőrzésére annak vezetésével szemben és a magyar tisztviselők védelmére. Feltétlenül szükséges tehát, hogy diplomáciai érdekeink megvédésére, addig is, míg az álló magyar külügyminisztérium megvalósul, míg a magyar kormány Bécsbe követet küld, legyen a magyar kormány a külügyminisztériumban ép oly ellenőrző képviselő, mint a cseh-szlovákoknak és a német-osztrákoknak van.

A kormány valószínűleg fog is ilyen irányban intézkedni és vagy a külügyminisztérium egyik osztályfőnökének adnak ilyen természetű megbízást, vagy a majd kinevezendő bécsi követ személyében küldenek ki ellenőrző megbízottat a Ballplatzra.

Ugyanakkor szükségessé vált az is, hogy a bécsi Magyar Házban a bécsi magyar állampolgárok védelmére és a Magyarországból Ausztriába visszavándorolt osztrák állampolgárok ügyeinek vezetésére külön magyar ügyvivőt küldjön ki a kormány és pedig minél sürgősebben, mert a bécsi magyaroknak szükségük van arra a megnyugtató érzésre, hogy Magyarország nem hagyja magukra őket.

KÖZGAZDASÁG.

— Birtokcsere. Nádor Tódor és neje eladták az Edelspacher-utca 19. sz. házat 21.000 koronáért Papp Györgynének. — Bolus Lajos báró eladta az Atzél Péter-utca 2. és Rövid-utca 2. sz. házakat 270.000 koronáért az Aradi Ipar- és Népbanknak. — Edelsheim Gyula Lipót gróf eladta az ujjvándi 1. sz. tjkvben felvett ingatlanokat 290.000 koronáért a magyar Földhitelintézetek Országos Szövetsége-budapesti cégnek. — Almássy Dénes gróf eladta a kürtösi 785. sz. tjkvben felvett Almássy-iratosi pusztát 7.500.000 koronáért a Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetsége-budapesti cégnek. — Bogdán György és neje eladták az Illés-utca 32. sz. házat 15.000 koronáért Gásza Etelkának. — Tömör János eladta az Urbán Iván-utca 74-75. sz. házat 50.000 koronáért Bogsch Aurélnak. — Wolff Gusztáv eladta a Borona-utca 6. sz. házat 42.000 koronáért Wolff Ede és nejének. — Szalay Imre és neje eladták a Sarkad-Határ-utca 3. sz. házat 52.000 koronáért Bajza Pál és nejének. — Cseh Sándor és neje eladták a Betlehem-utca 11. sz. házat 13.000 koronáért Balogh Géza és nejének. — Glanz Izraelné eladta a Csernovics, Péter-utca 18. sz. házat 70.000 koronáért Salamon Henriknek. — Pesti Sándor és neje eladták az Angyal-utca 27. sz. házat 32.000 koronáért Gusz Antalnének.

— **Tóth János és özv. Botta Györgyné** eladták az **Urbán Iván-utca 2. sz. házat** 40.000 koronáért **Purjesz Lázár és neje**nek.

— **Az aradi kereskedelmi és iparkamara közgyűlése.** E hó 11-én délután 4 órakor tartja rendes közgyűlését az aradi kereskedelmi és iparkamara Apponyi-köruti székházában. Ezt megelőzőleg délután 3 órakor a közös bizottság tart ülést.

— **Munkaalkalmak rokkantaknak.** Az Országos Hadigondozó Hivatal aradi hadirokkant munkaközvetítőjénél a következő munkaalkalmakra ajánlkoznak rokkantak: gazdatiszti, erdőasi, ispáni, irnoki, béresgazdai, gazdafiüggyelői, mezőéri, erdőéri, majorosi, vadóri, gépészi, postaszolgái, kapusi, éjjeliéri, munkavezetői, raktárnoki, hivatalnoki, kulcsári, magtárosi, szijgyártói, gépápolói, géplakatosi, gátéri, utmesteri állásra. A munkaadók figyelmét azzal a megjegyzéssel hívjuk fel a munkaközvetítő hivatal működésére, hogy hazafiúi kötelesség a háboruban rokkanttá vált

hőseink alkalmazása. A hivatal helyisége Aradon, a fa- és fémpipari iskolában van (telefon 652.), ahol az érdeklődők közelebbi felvilágosítást nyerhetnek.

— **Fűtők és gőzgépezetők tanfolyama.** A fa- és fémpipari iskolában a korai záróra miatt szüneteltetett tanfolyamok f. hó 11-én hétfőn újra megkezdődnek. A II. fűtői tanfolyam f. hó 13-án kezdődik. Beiratkozni lehet a szakiskola igazgatóságánál f. hó 10-én vasárnap d. e. 8—10 óráig és 11-én hétfőn este 6—8 óráig. — Igazgatóság.

— **A fagyn beszolgáltatása.** A közlelmzési miniszter 143662—1918. sz. alatt kelt rendelete alapján felhívom a meszarosok figyelmét arra, hogy a nyers fagyn átvételét állomásmunkásként feltétlenül beszolgáltatassák, mert ennek elmulasztása vagy megtagadása esetén, legszigorúbban volnék kénytelen eljárni. — Löcs Rezső polgármester-helyettes, k. é. h. vezető.

LEGUJABB.

Bartha Albert az új hadügyminiszter.

(Linder miniszter és államtitkárjának távozása.)

A „Politikai Híradó” jelenti: A minisztertanács **Linder Béla** hadügyminisztert állásától az ország érdekében teljesített nagyértékű szolgálatainak legteljesebb elismerése mellett saját kérelmére felmentette, egyúttal kinevezte tárca nélküli miniszterre és megbizta, mint a népkormány rendkívüli követét a béketárgyalások külföldi előkészítő munkálataival. A minisztertanács hadügyminiszternek kinevezte **Bartha Albert** vezérkari alezredest.

Budapestről jelentik: **Friedrich István** hadügyi államtitkár beadta lemondását és felmentését kéri a minisztertanácstól. Az államtitkár és a hadügyminiszter között olyan ellentétek merültek fel, amelyeket nem lehet átvidalni. **Friedrich** távozása már befejezett tény. A lemondással már foglalkozott a minisztertanács is és a volt államtitkár eredményes szolgálatait más téren fogják igénybe venni.

Prágából jelentik: A **Narodny Listi** jelenti, hogy a lőt-vidék ideiglenes kormányzása a **Narodny Vybor** a következő biztosokat küldte ki: **Sroba dr.-t**, aki az elnökséget és pénzügyet, **Blahó dr.-t**, aki a bel- és földművelésügyet, **Tenner dr.-t**, aki a katonai és igazságügyet, **Stefaneket**, aki a valás- és közoktatás ügyet vezeti.

Budapestről jelentik: A belügyminiszterhez jelentés érkezett Nagyszombatból, amelyen tegnap megszálltak a csehek, két cseh század indult el Galánta és Érsekújvár felé. A galántai állomáson levő páncélos vonat parancsnoka nyomban utasítást kapott, hogy menjen a csehek elé és fegyverezze le őket. — Ma délután még egy páncélos vonat indult el Budapestről. A cseh garázdálkodásnak a magyar kormány röviden véget fog vetni. Pozsonyból délnél 1 órakor jelentik a belügyminiszternek, hogy a városban teljes a rend és egyelőre nincs hír arról, hogy a magyar és német város felé cseh katonák közelednének. A pozsonyi határrendőrség táviratot kapott, hogy a csehek betörését akadályozza meg.

Turócszentmártonból jelentik: A városi előljáróság legutóbb tartott rendkívüli közgyűlésén elhatározta, hogy csatlakozik a tót nemzeti tanácshoz és ezután csak a tót nemzeti tanács rendelkezéseit fogja végrehajtani. Ugyancsak megalakult a tót nemzeti gárda, amely alá van vetve a nemzeti tanács rendelkezésének, minden tagjának kötelessége fogadalmat tenni a tót nemzeti tanácsnak. A gárdának eddig 120 tagja van, hivatalos helyisége pedig a vármegyeháza.

Bukarestből jelentik: A román király proklamációt intéz a néphez, amelyben

fiannu álláspontjára visszatérve, általános választójogot és kéntmillió hektár földnek a parasztok között való szétosztását igéri.

Az Acsev. alkalmazottak szabadszervezete.

(Osztákozása a Magyar Vasutashoz.)

Az Arad Csanádi Egyesült Vasutak egész személyzete és tisztviselői karának minden kategóriája szervezkedő gyűlést tartott a Városháza nagytermében, melyen körülbelül 500—600-an voltak jelen.

A nagygyűlést **Siebig Béla** hivatalnok lelkes szavakkal üdvözölte. Az új idők, a szabadság korszakának hajnalát látja abban, — mondotta — hogy a vasutasságnak, mely eddig a szolgálati pragmatika béklyóiba verve meg volt fosztva attól a jogától, hogy szervezkedhessen és politikai párthoz csatlakozhasson, a szervezkedés terére léphet és megkezdheti gazdasági és szociális jobbításának kivívását. A vasutasság szép fejlődésnek indult mozgalmát, a Magyar Vasutas köré tömörült szociálista szellemű vasutas táborát, a régi kormány politikája némileg megritkította, most azonban, a népkormány vezérése alatt működő szabad Magyarországon minden kilátása meg van annak, hogy a vasutasság, mely oly nehezen várta a megszabadulás óráját, ismét megkezdheti a jobbilletért vívandó harcot. Bizik abban, hogy az Aradi Csanádi Egyesült Vasutak alkalmazottai még erősebben tömörülnek, mint annak előtte és még nagyobb buzgalommal és elszántsággal indítják meg szociális mozgalmukat.

A gyűlést az aradi munkástanács, az aradi magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak szónokai üdvözölték, majd dr. **Hingler Boldizsár** tartott felolvasást a vasutasság szociális feladatairól és a szociálista párttal való együttműködés szükségességéről, melyben különben a legkisebb existenciák védelmét sürgette és a vasutasság és egész munkásság amaz egyhangú követelését, hogy a vezető állásokba csakis oly egyének kerülhessenek, kik a modern kor szellemét és követelményeit megértik és méltányolják.

A nagygyűlés az alábbi tisztviselői kart választotta meg:

Elnök: **Mayer Béla** főellenőr, alelnökök: **Siebig Béla** és **Jager György** (kalauz), titkár: dr. **Hingler Boldizsár**, jegyző: **Drosnyák János** (hivatalnok), főpénztáros: **Szelelke Károly** (hivatalnok).

A nagygyűlés lelkesedéssel és egvhangulag elfogadta ama határozatot, hogy a tisztviselői kar munkásság bizalmi férfiai meghallgatásával és

hozzájárulásával történiessenek a kinevezések, előléptetések, áthelyezések és kimondotta a nagygyűlés azt is, hogy a Vasutas Szindikátussal minden közösséget megtagad és csakis az osztályharc alapján álló, a szervezett munkássággal és a szociáldemokrata párttal karöltve haladó Magyar Vasutast ismeri el igazi szószókjának és csak azt támogatja.

Fritz János dr. a Nemzeti Tanács jegyzője.

(Héhs Aladár százados a forradalom előkészítésében.)

Akinek Budapesten a városházán székelő Magyar Nemzeti Tanácsnál van dolga, mindjárt a helyiségbe való beléptekor szemébe ötlök egy Aradon jól ismert fiatalember **Fritz János dr.** orvos, aki egyike a legagilisebb munkása a Nemzeti Tanácsnak, aki úgy tesz-vesz, dolgozik, sürgőldök, mintha ezer szeme, ezer keze volna. **Fritz dr.** a Magyar Nemzeti Tanácsnak végrehajtó bizottsági tagja és jegyzője, akinek a forradalom kitörése és első sikerei körül is igen fontos szerepe volt.

Fővárosi tudósítónk beszélgetést folytatott az agilis fiatalemberrel, aki elmondotta, hogy a forradalom kitörése előtt Aradon volt szüneten, ahol megbetegedett.

Mégis, mikor meghallotta, hogy megmozdult a főváros, mint egyetemi ifjuság egykori vezére beteg is felsietett Budapestre, mert úgy tartotta, hogy neki, mint a magyar szabadság és függetlenség rajongójának az aradi függetlenségi párt egykori elnöke, **Fritz József fiának** ott van a helye a kitörő forradalom tüzeiben.

Budapestre érve felkeneste az idők **Pilvax** kávéházát, az **Astória-szállodát**. Itt találta **Károlyi Mihályt** és híveit, akiknek felajánlotta szolgálatait. A forradalom kitörésének feljuttatott éjszakáján az **Astoria-teraszáról** gyújtó beszédet intézett a tömeghez. A polgársággal együtt érző katonák az ő felhívására felesküdték a Magyar Nemzeti Tanácsnak. Miután látta, hogy a katonák milyen lelkesültek, távette őket lelkes beszédben, hogy szabadítsák ki a közeli térparancsnokságon bezárt katonatársait, akiket **Lukachich** tábornok fogatott és záratott el. Az ő szavaira indultak el a forradalmár katonák és alig telt bele egy félóra, mámorosan hozták magukkal a diadalmas forradalom első gyümölcsét, **Várkonyi** tábornok térparancsnokot.

Ettől az időtől kezdve **Fritz doktor** éjjelnappal ott dolgozik a Nemzeti Tanácsnál.

A forradalom sikerében egyébként része van egy másik aradi ifjunak, **Héhs Aladárnak**, **Héhs Aladárnak**, a Hadsereg kiváló szerkesztője fiának is, aki egyike annak a tizenkilenc ifjunak, akiket **Károlyi** tekintet nélkül előbbi rangjukra, szóbelileg kapitánnyá léptette elő. A fiatal százados és a Nemzeti Tanács végrehajtó-bizottságában végez a hazának igen hasznos munkát.

TÁBORBÓL HAZATÉRŐ ELŐFIZETŐINK-HEZ.

Azokat a tisztelt előfizetőket, akiknek lapunk tábori postára, Horvát-Szlavonországha, Ausztriába, vagy külföldre járt, felkérjük, hogy amennyiben tartózkodási helyüket elhagyták, sziveskedjenek haladéktalanul közölni kiadóhivatalunkkal lakhelyüket, régi címük megemlítésével. A kiadóhivatal csak így tud gondoskodni arról, hogy előfizetőink a mostani mozgalmi időkben egy napig se nélkül-

Szalay Antalné martiriuma.

(A barakonyi lázongás áldozata.)

AKözponti Textilipar Részvénytársaság, mely a Sulkovszky-uradalmakat megvásárolta rendkívül sokat szenvedett a mostani zavargások következtében. Az uradalmak több falu határában fekszenek s majdnem minden részén nagyarányú pusztításnak nyomait viselik. A legtöbbet szenvedett Barakony község, ahol Szalay Antal tisztartónak lakását fosztották ki. De ennél is nagyobb csapás érte a közbecsülésben álló férfit: azzal, hogy a garázdálkodó csőcselék feleségét olyan mértékben inzultálta, hogy súlyos beteg lett. Az urinő ma már jobban van s munkatársunknak elmondotta a barakonyi rémnapi részleteit.

Körülbelül 20 fegyveres bandita támadta meg a házukat, melynek minden berendezését, azonkívül az ablakokat és ajtókat is összetörték. Egy subanc, kinek szuronyos fegyver volt a kezében, ezzel a fegyverrel leütött, úgy, hogy én abban a pillanatban eszméletemet vesztem. Természetesen nem is emlékezem, hogy a ház kifosztása, a barbár vandalizmus hogyan ment végbe. A csőcselék román emberekből állott s midőn a község jobb lelkű román lakossága ápolni kezdett s magamhoz térített a szenvedett ütés következtében beállott ájulásomból, fenyegetőleg lépett fel ellenük.

— Hagyjátok ott, hadd pusztuljon el! — kiáltották.

A falu odasereglett jobb eleme, Popovics görög keleti román lelkésszel az éjén, mentgetni igyekezett s magyarázni kezdte, hogy a háboru alatt mennyi jótéteményt gyakoroltam a román néppel és a szenvedő beteg katonákkal szemben, hogy a pankotai kórházban én ápoltam a sérült harcosokat, sőt emberfeletti buzgalommal én vezettem az irodát s többet tettem értük, mint a mennyi gyenge erőmtől tellett volna.

Minden hiába volt. Sőt Popovics lelkésznek a fenyegető tömeg elől falujából is el kellett távoznia. A tömeg pedig folytatta tovább vadállati munkáját. Csak az életünket tudtuk megmenteni. Egy szál ruhában jöttünk el, mindenünk odaveszett.

Pankota és környéke még mindig retteghetben él és az odavaló nép szeretné, ha a hatóság védelmet nyújtana neki, mert attól tart, hogy a zendülések ismét kiújulnak.

A MOZI.

Új vasárnapi új műsora. Vasárnaponként az apa büszkesége című szennutatja be, amely két nap óta fut. Egy megrázóan érdekes rajzot meg benne az illusztrációk az apa jellem és szív hangja szól a csodás érdekes meséből, amely elejétől végig lebilincseli a közönséget. Hétfőn új műsor.

A vasárnapi mozielőadások ideje. Mint megerősített, a rend teljes helyreállása lehetővé tette, hogy Green Nándor rendőrkapitány megváltoztassa a mozik korai záróját. Tegnapról kezdve az előadások további intézkedésig este fél 10-ig tarthatók. Az első előadás 5 órakor, a második 7-kor, a harmadik fél 9 órakor kezdődik úgy az Apollóban, mint az Urániában. Ma, vasárnap a következő beosztással tart előadást az Uránia és az Apolló: Délután 3, fél 5, 6, negyed 8 és este fél 9 órakor.

Teddynek fája a szíve. (Egy bohózat és egy detektívdráma az Urániában.) Vasárnap pompás mulatsághoz lesz része az Uránia közönségének. Teddy, ez a groteszk külsejű komikus kacagtatja meg a közönséget jóízű mókával. Ezenkívül vetítésre kerül az Uránia va-

sárnapi műsorán az „Ami a kártyák beszélnek” című érdekes detektívdráma. Rendkívül izgalmas detektív történetet hoz elénk ez a háromfelvonásos nagyszerű film. Hétfőn új műsor.

Édes anyánk . . .

*Édes anyánk: könnyes Magyarország!
Köntösödöt egyre osztogatják.
A világon nincs sok igaz híved
Ezer éves nagy multadért nem fáj-e a szived?*

*Édes anyánk: vérző Magyarország!
De megcsufolt, tönkretett az osztrák.
Halottszagu bécsi Burgba jártunk
S koldus lettünk, amikorra összetört a jármunk!*

*Édes anyánk: árva Magyarország!
Kire bizzad igazságod sorsát?
Összetört kard? Régi magyar dtok?
Akik eddig körülvettek: hűtelen barátok!*

*Édes anyánk: dolgos Magyarország!
A jövődet akárhogy is rongják.
Egy fegyver még maradt a számunkra:
Magyarország jövődjét megmenti a —
munka.
(Z. A.)*

Mackensen négyszáz autója.

(Átvonuló gépközi-park Aradon.)

Ma este 6 órakor végeláthatatlan sorban megérkezett Aradra a Mackensen hadsereg hatalmas autóparkja. Négyszáz gyönyörű, erős teherautomobil jött Temesvár felől, mellettük huszonöt erős személyszállító autóval, amelyben az autópark tisztjei jöttek. A négyszáz mo-torkocsi Németország felé tart s addig megy, ameddig vonatot kap, hogy a járműveket vas-
uton szállíthassák haza.

Az autópark elindulásával megkezdődött a Mackensen-hadsereg elvonulása, amely kategorikusan megcáfolja azt az elterjedt hírt, hogy Mackensen nem respektálta a magyar kormány által felajánlott fegyverszünetet, a Duna mentén folytatja a fegyveres ellentállást. A németek tehát hazamennek és az elindult autómobilparkot rövidesen követni fogják a csapattestek, több mint kétszázezer harcos, akik fegyveresen vonulnak át az országon.

Most, amikor az események egy csapásra felbontották a mi hadseregünkben a rendet, szinte jól esik látni azt a fegyelmet, azt a példás és gondos rendet, amely a megérkezett autópark legénysége között uralkodik. Az automobil kolosszusok az Erzsébet-köruton állnak egymást követő beláthatatlan sorban. A sok száz pár acetylen reflektor nappali világosságot szór szét az utcában, ahol a kíváncsi ember tömegek között fürgén forognak a nagy szál német katonák. Harsányan hangzanak a parancsszavak és néhány perc alatt kimért egyenességgel állanak egymás mögött a kocsik, a melyek között hatalmas benzines tartályok is vannak. A nagy zürzavarban minden egyes ember tudja a kötelességét, tudja azt a helyet, a hova adott pillanathoz állnia kell. A soffőrök a benzines tartályhoz gyűltek s szétosztották közöttük a szükséges benzint.

A katonák vigak. Itt Aradon értesültek arról, hogy a nyugati fronton fegyverszünet állott be. Énekelnek és ölelik egymást és boldogan mondják a körülöttük álló aradlaknak:

— Mi már nem jövünk ide vissza többé!
Éljen a háború!

Érdeklődnek a legújabb hírek felől s amikor újságolták nekik az egyik estilap híret, hogy Vilmos császár és a trónörökös lemondott, egy fiatal szőke német hadnagy boldogan sóhajtott:

— Gott sei dank . . .

Károly király tanácsadói.

(Az uralkodó tragédiájának okozói.)

Bécsből jelentik: A történelmi igazsághoz hiven meg kell állapítani, hogy a hűséges bécsi nép nem sir császára után és egyenemely főpapi, feudális és katonai körön kívül mindenki csak köztársaságról beszél. Most, hogy a katasztrófa bekövetkezett, gyakran merül fel bécsi körökben az a kérdés, hogy tulajdonképen kik voltak Károly császár barátai és tanácsadói. Bizonyos, hogy közvetlenül Ferenc József halála után nagy befolyást gyakorolt az uralkodóra Hohenlohe herceg, a „vörös princ”, aki Montenuovo hercegtől vette át a főudvarmesteri pálcát, akinek leányát később Miksa herceg vette el feleségül. Hogy az ugynevezett Sztust-levelet ki küldte el, még ma sem lehet határozottan tudni. Az bizonyos, hogy Cernynnek nem volt róla tudomása. Fagyos elidegenedés keletkezett akkor a bécsi és német tényezők között annál inkább, mert Berlinben úgy tudták, hogy Sixtus levelén kívül még más levél is keresett közeledést az entente felé, noha nem mind volt a király kezétől eredő.

Hogy a királyné családja, a Párma-ház hercegei és a külföldi rokonság minő hatással volt az uralkodó politikájára, idővel szintén megállapítást fog nyerni. Beavatott bécsi körökben azonban a királynét egyáltalán nem ismerik politikai természetnek, aki csak urának és gyermekeinek él, bár a közvélemény a királynak nem egy cselekedetért teszi felelőssé Zita királynét. Egyik legfontosabb alakja volt a király környezetének Polzer-Hoditz, a kinek szédületes karrierje nagyon sok irigyet szerzett a király e geyencének. A világháboru és a politikai eseményekre e férfinak egyenemely tanácsa nem közönséges hatással volt. Az bizonyos. És úgy az osztrák, mint a magyar államférfiak bizalmatlanul tekintettek Polzer-Hoditzra, akire a király, kétségkívül nagyon hallgatott.

Nagyon közel állt még a király lelkéhez gróf Hunyady József, a jelenlegi főudvarmester, az első magyar ember, aki ezt a pozíciót betöltötte. A feudális és erősen katolikus érzelmű, de feltétlen magyar ur, aki befolyását mindig a megegyezés érdekében érvényesítette. Erdődy gróf és néhány aristokrata inkább asztaltársaságát jelentette a fiatal királynak, mint politikai pártot. Egy magasállású ur, aki legutóbb künn volt Schönbrunnban, a következőket mondotta a király mostani életmódjáról:

— A királyi pár teljesen visszavonult életet él Schönbrunnban. A király azonban gyermekeivel naponta hosszabb sétát tesz a nyílt parkban, ahol nyájasan fogadja a közönség üdvözlését. Károly király nagyon komoly, dus bajuszát megnövesztette. A királyné halvány-sága feltűnő.

FIGYELMEZTETJÜK lapunk t. olvasóit, hogy a lapkihordóktól újságot vásárolni, vagy náluk a lapra előfizetni szigorúan tilos. Aki ezen óvást figyelembe nem veszi, büntetendő cselekményt követ el.

**Villamos
fűzők
és vasalók
állandóan
kaphatók.**

Délvidéki Villamosági Vállalat
Arad, Vörösmarthy-utca 3. Telefon 11-31
Cégtulajdonos: Lengváry István és társai. Vállalat mindenféle villamos
berendezéseket, gépeket és járműveket. Tervek és költségvetés díjtalan.
Költségek figyelembe vételével csillártszerelések elfogadtnak.

**Nagy
csillár
és égő
raktár.**

VÁROS ÉS MEGYE.

Gróf Batthyány Tivadar leirata a város-
hoz. Arad város törvényhatósági bizottságá-
nak 1918. évi november hó 13-án d. n. 4 óra-
kor tartandó rendes havi közgyűlésében tár-
gyalás alá kerülő ügydaraboknak folytatóla-
gos sorrendje: 9. A magyar népkormány bel-
ügyminiszterének leirata hivatalának elfogla-
lásáról. 10. A bíráló választmány beérkezési a
f. évi legtöbb adót fizetők névjegyzékét. 11. A
tanács előterjesztése a városi árvaháznál egy
gondnoknői állás rendszeresítése tárgyában.
12. U. az előterjesztése az árvaház felfügge-
lőbizottságában megüresedett helynek választás
útján való betöltésére vonatkozólag. 13. A ta-
nács előterjesztése, hogy Erdélyi Pál által a
néhai neje, szül. Simay Ilona emlékezetére
tett 1000 koronás alapítványnak 4000 koroná-
ra való kiegészítése. 14. Schwarz Ede aradi
lakos kérelme községl kötelékbe való felvétel
kilátásba helyezése iránt.

UJ KÖNYVEK.

A Figaró új számának nevezetessége az
a forradalmi hang, mely ezt a kitűnő színházi
és művészeti hetilapot már megindulásakor

jellemezte. Lakatos László fulmináns hatású
vezércikkét irt arról, hogy az új érában nem
szabad többé könyvet betiltani és színházakat
bezárni. Írók, művészek, színészek szereplésé-
ről a forradalomban szenzációs riport számol
be, mely megdicséri a dolgozókat és megbé-
lyegzi azokat, akik távolmaradtak. A Figaró
ára 1 korona 20 fillér és mindenütt kapható.

Felelős szerkesztő:
TELLER KALMÁN.

Aradi Nemzeti Színház.

1918. nov. 10-én:

Délután 3 órakor?

A kis szeleburdi.

Este 7 órakor:

A kőristaleány.

Apolló-színház.

1918. nov. 10-én:

**Apa bűszke-
sége.**

Dráma.

Uránia-színház.

1918. nov. 10-én:

**Ami a kártyák be-
szólnek.**

Detekatív-dráma.

NYILTTÉR.

As ezen rovat alatt közölttekért nem vállalunk felelősséget.

Uj üzletmegnyitás.

Varga A. és Társa

villanyberendezési vállalata

Andrassy-tér 3. szám alatt.

Villamoskészülékek, csillárok, izzó
testek raktára. Elvállalunk villamos
rőátvitel, motor, világítás, telefon,
csengő berendezéseket, ugyszintén
javításokat is. 8090

Használt ólom

megvételre kerestetik.

Aradi és csanádi egyesült vasutak menetrendje.

Ervényes 1918. évi nov. 8-tól.

Aradról Szegedre indul:

Személyvonat reggel 6.40
Személyvonat délután 4.18

Aradról Szegedre érkezik:

Személyvonat délbén 12.00
Személyvonat este 9.31

Szegedről Aradra indul:

Személyvonat éjjel 3.06
Személyvonat délután 3.17

Szegedről Aradra érkezik:

Személyvonat reggel 8.50
Személyvonat este 7.51

Aradról Brádra indul:

Személyvonat reggel 7.08

Aradról Brádra érkezik:

Személyvonat délután 1.16

Brádról Aradra indul:

Személyvonat délelőtt 9.46

Brádról Aradra érkezik:

Személyvonat délután 3.43

Aradról Ujszentannára indul:

Délelőtt 8.26
Délután 5.30

Aradról Ujszentannára érkezik:

Délelőtt 9.10
Este 6.10

Ujszentannáról Aradra indul:

D. e. 8.15
Este 6.22

Ujszentannáról Aradra érkezik:

D. e. 9.03
Este 6.53

Borosjenőről Csermőre indul:

Vegyes vonat délelőtt 9.32
Vegyes vonat délután 5.32

Csermőről Borosjenőre indul:

Vegyes vonat reggel 6.32
Vegyes vonat délután 12.46

Mezőhegyesről Kétegyházasra indul:

Reggel 8.37
Délután 3.20

Kétegyházaról Mezőhegyesre indul:

Reggel 6.10
Délután 4.10

Ujszentannáról Kétegyházasra ind.:

Délelőtt 9.25
Este 7.00

Kétegyházaról Ujszentannára ind.:

Reggel 5.23
Délután 4.00

Borosseberről Menyhászára indul:

Vegyesvonat délelőtt 10.25
Menyhászaról Borosseberről indul:
Vegyesvonat délután 2.39

ROSE YORK

Nélkülözhetetlen és kiváló szer
sápadt hölgyeknek
hogy arczuk és ajkuk áde,
piros színét
visszavarásosíják. — Senki ál-
tal fel nem ismerhető, teljesen
ártalmatlan, színezése állandó.
Egy üvegnek ára 3.— korona.

Gyöngyfehér fogakat
nyernek a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik!
A szájröget desinficiálja, utó-
íze igen kellemes. Ara 1 korona.

Poloskák irtására

egyedüli biztos szer a

'Phenolsav'

1 üveg ára 3 korona.

Legjobb tápszer

gyermeknek és fel-
nőtteknek egyaránt a

Makk-kávé

darálva, pörkölve
1/4 kg-os csomag 6 korona.

Hajós Árpádgyógyszertárában

Arad, Andrassy-ut 22. szám.

Hamvas tiszta arcbröt

csak

'Anny'

crémnel lehet elérni. Zsíros éj-
jeli, száraz nappali használatra.
Egy tégely 4.—, 6.— és 8.— K.

Baremfi betegség ellen

biztos hatású

'Tika'

Egy üveg ára 2.50 és 4.50 K.

Röh és viszketeség

ellen egyedül csak

Albin

fehér kenőcs használ.

2.—, 4.— és 7.— korona.

Lábizzadás

ellen csak

Lábin

lolyadék és hintőport használ.

Ara 3.— és 5.— korona.

Ez a szöveg egyedül kaphatók:

18

WAJDITS GYÖRGY

Jézus Szűz Gyógyszertárban Arad, József főherceg-
ut 11. szám. Kereskedelmi megállónál. — Közkórház, Otve-
nesi uradalom, M. A. V. és A. Cs. N. V., Kir. fogház stb. szállítója.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetéseket díjmentesen szívesen közöljük.

Minden szöveg hirdetésért 30 fillér. Hosszabb hirdetésért 60 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt asszonyokat kiemelt díj ellenében közöljük.

Hirdetéseket délután 6 óráig vesszük fel.

As apróhirdetéseket előre kell fizetni.

A legkisebb hirdetés ára 10 szög 3 korona.

Levelezés.

UNALMAS, CSUF ASSZONYNAK melyik idősebb uriember lenne barátja. „Csufasszony” jelgére írjon a kiadóban. 8081

ERDÉLYI KÖZÉPKORU urasszonynak melyik idősebb uriember lenne barátja, az írjon „Erdélyi asszony” jelgére a kiadóba. 8082

BARNA LEÁNY egy rokkant katona ismerettségét keresi, mivel szabad idejét kellemesen eltöltene. Leveleket teljes címmel „Három róza” jelgére a kiadóhivatalba. 8091

Alkalmazást keres.

KISEBB GAZDASÁG önálló vezetésére vállalkoznék azonnal vagy később. Cím a kiadóhivatalban. 8020

GYAKORLOTT villanyszerelő ajánlkozik. Cím Trombita-utca 28. 8072

DEUTSCHES, INTELLIGENTES Kinder-freulein sucht per sofort Posten. Adresse I. B. bei Herrn Kömives József Kapa-utca 6. 8074

IRODISTANÓ, ki a pénztárkezelésben jártas, állást keres. Cím a kiadóban. 5907

HÁZVEZETŐNŐNEK ajánlkozom magányos uriemberhez, középkorú urfió. Leveleket „Házvezetőnő” jelgére a kiadóba kérek. 8080

Alkalmazást nyer.

HÁZVEZETŐNŐ szolid háztartás részére keresetkötő. 50 feltétel: gyerekekhez jó lelkület. Jelentkezzenek, kik nem annyira magas fizetést, mint inkább állandó otthont óhajtanak. Cím a kiadóhivatalban.

ÜGYES ÁPOLÓNŐ azonnal felvételük napi 20 korona fizetésűvel. Jelentkezni Vadász-kürt szálloda 22. 8100

JOBB MEGJELENÉSŰ nő házvezetőnőnek vidékre keresetkötő. Cím a kiadóhivatalban. 8099

MEGBIZHATÓ DADAT vagy gyermekleányt keresek mástól éves gyermekekhez. Nussbaum, Deák Ferenc-utca 29., II. 9., Ortutay-palota. 8101

ASZTALOS SEGÉDET keresünk állandó munkára. Érkezni lehet Olaj malom Arad, Boros Béni-tér 22. 8093

SZABÓ MUNKÁSOK nagy munkára jó fizetéssel felvételnek Kadászky J. férj szabó üzletében. Magyar- és Schweidel J.-utca sarok. 8095

BOLTISZOLGA, vagy asszony felvétetik Radó Gyula cégnél. 8097

DISZITÓT keres nagy temetkezési vállalat. Ajánlatokat fizetési igényekkel „Szorgalmas” cím alatt a kiadóhivatal továbbítja. 8096

KOCSISNAK KERESZTETIK rokkant katona. Jelentkezhet Kiss Ernő-utca 5. szám. 8070

ÜGYES, PERFECT szakácsnő és szobalány jó fizetés mellett felvétetik dr. Földes Béláné, Földes-ház II. em. 8083

KÉPZŐTÉSI, jó fizetés mellett nyomdában alkalmazást nyer.

HÁZVEZETŐNŐNEK oly jobb, komoly középkorú nőt keresek azonnali belépésre, ki háztartásomat, két kis leánykám helyes nevelését intézi, referenciával ajánlatok küldendők Braun Adolf fatereskedőhöz, Arad-Ujmikelaka. 8057

HÁZVEZETŐNŐT keresek, idősebb, magányos, gyöngéd lelkületű, görög kath. vagy római kath. vallású, jobb családból való urfiót, a ki a háztartás vezetésében teljesen jártas, gyermeknevelésben az anyát pótolni iparkodik és a ki nem annyira a magas javadalmazásért, mint inkább állandó jó otthont akar biztosítani magának. Érkezhetni Varjassy Lajos-utca 117. 8058

Vétel és eladás.

ÓCSKA AJTÓK, ablakok, székék, asztalok eladó. Ugyanott egy komplett tekepálya is eladó. Továbbá egy hálószoba berendezés. Főcsán-utca 7. 8098

FÜSSZ BORS és OROSZ TEA nagyban és kicsinyben, ugyancsak orosz kaviár kapható Rothstein Mór fűszer- és esszenciakereskedésben, Szabadság-tér. 8086

ELADÓ egy teljesen új férfi ruha, téli kabát és felöltő. Magyar- és Schweidel József-utca sarok. 8094

SÁRGARÉPA kapható Szabadság-téren maximális áron az 80 fillérért kilóját, esetleg Grosz Jenőnél, Szabadság-tér 12. 8067

ELADÓ egy lajtvott szalma elevátor, egy kéveköti aratógép új ponyvákkal, egy Massey Harris extirpator s tárcsás borona, több javításra érdemes egyes és kettős eke s 6 drb. nehéz gazdasági igaz 16. Kralovánszky Kálmán, Seprős. 8076

HÁLÓSZOBA berendezés, festett, téregmentes, eladó. Flórián-utca 5. I. em. 8075

ELADÓ egy coboly pelerin gallér, értékes, remek darab. Megtekinthető d. u. Lázár Vilmos-u. 3. az emeleten. 5907

3 CSALÁD méh szabad kézből eladó. Gál, Csorda-utca 37. 8084

FÉRFI ÉS NŐI FELSŐ RUHÁK eladók. Weitzer János-utca 8. 8085

LÍBÁK ÉS KACSAK, tömni valók, eladók. Házmesterné, József főherceg-ut 19. szám. 8088

KÉT KÁVÉSŐARNITURA 6 személyes á 150 koronáért eladó. Cím a kiadóhivatalban. 8089

OLCSÓN ELADÓ hosszú fekete télikabát és gallér, sötétzöld szövetruha. Cím a kiadóban. 8086

TELJESEN ÚJ valódi sziliszkin muff, manzetta és gallér jutányosan eladó. Cím a kiadóban. 8087

PRNYÓ-, DÍSZ- és gyümölcsfa cseméték megrendelhetők Ortutay Lajosnál, Arad. 7415

ÉRKEZETT egy vagon szép káposzta, amit maximális áron alól árusítok. Továbbá szép érett hagyma és foghagyma szintén maximális áron alól kapható. Luttvák József. 1141

MENEKÜLTEKTŐL női ruha szövetek és egy új babakengye eladó. Megtekinthető Wiegendorf butor-üzletben, Deák Ferenc-utca 40a. 8004

ELADÓ több fehér vasgép, szekrény, asztal, asztrákn muff és sapka. — Batthyány-u. 10., I. em. 8015

HÁLÓSZOBA butor eladó. Bem-utca 3. szám. 8056

HASZNALT ÓLOM megvételre keresetkötők Bővebbet a kiadóban. 2100

Ingatlan.

KÉNYELMES, MAGAS FÖDSZINTES MAGÁNHAZ (szőlő, erős építkezés) 6 szoba, fürdőszoba és kerttel, a belvárosban, eladó. Bővebbet a kiadóban. 8044

KERESK MEGVÉTELRE egy magánháza, esetleg 50—100 holdas birtokot, lehetőleg Aradtól—Csabáig. Weitzer János-utca 14., I. em., 7. aj. 8102

ELADÓ kedvező feltételekkel adómentes ház 14.000 koronáért és egy háromszobás magánház. Bővebbet Szabadság-tér 10. II. 18. 8068

JÓFORGALMU vámmalom egy negyedrészen más vállalat miatt eladó. Érkezhetni Varjassy Lajos 2. 8071

ADÓMENTES, MAGAS URHAZ villanybevezetéssel, házmesteriak, nyári konyha, udvar, gyümölcsös kert, udvar és díszpótlal eladó. Illés-utca 38b. 8077

GYERMEKTELEN házaspár keres egy magánháza, vagy esetleg 2 szobás lakást. Cím a kiadóba. 8039

ELADÓ PÖLD ÉS HÁZ 4 szobás lakással, melléképítményekkel, 10.000 m. kerttel, 250 faj gyümölcsfával betelepítve, vízvezeték berendezéssel Mikelakán, a villamos montán. Bővebb felvilágosítás Pannár Sándorné vitágáztetőben, Weitzer János-utca. 8082

ARADON egy legmodernebb raktár lakható háromszobás adómentes magánház és szigmondházán négyesbás azonnal beköltözhető új ház eladó. Bővebbet Zeigmondházi Szlovák Gyula tulajdonosnál. 8085

Üzletek.

ÜZLETHELYISÉG József főherceg-ut 11. májusra kiadó. Szűcs F. Vilmosnál. Karolina-utca 10. 8069

Oktatás.

POLGARI és más köznevelésből kimaradt tanulókat felkészítéssel előkészít: Engel, Lázár Vilmos-u. 2. 7451

KERESK SZAKOKTATÁS. Magántanulmány (könyvelés, gyors- és gépírás, számtan stb.) elsősorban tanórák vezetésére. Díjtalan állásajánlat. Engel gyors és gépírásiskola, Lázár Vilmos-utca 2. 7415

NÉMET MAGÁNTANITÓNŐ, délutáni órákat ad. „Német magántanító” jelgére a kiadóba. 7399

Különböző.

KI TUD Frankfurt Mór és családjáról, hol tartózkodik jelenleg, értesítse azgódó hugát. Címe Jakab Vilmos Hátszeg. 8073

MELYIK aradi állami tanítónő cserélne kultuszminiszteriumba berendelt állami tanítónővel? Az írjon „Csere” jelgére a kiadóba. 8078

MŰSZAKI vállalatához 50—100.000 koronáig társat keresek. Leveleket „Mérnök” jelgére kérek a kiadóhivatalba. 8079

KIADÓ Magyar-utca 3. sz. a. istálló és kocsiszín, esetleg eladó. Bővebbet Gróf Károly Gyula-utca 4. 7981

WINTERSTEIN HELEN női szabásattal műterme Kálmán János-utca 7. Elvállalja a legújabb divatu kosztümök, kabátok és ruhák készítését, valamint mindennemű átalakításokat. Gyors és pontos kiszolgálás. 8002

SZARAZ PINCÉT, vagy áres raktárt keresünk a városháza közelében. Ajánlatot a kiadóhivatalba kérek. 7500

TÁRSULNÉK tőkével és személyes közreműködéssel vállalatához vagy üzletéhez. Ajánlatokat „Társulás” jelgére a kiadóhivatalba kérek. 8048

APRÓHIRDETÉSEK az Aradi Közlöny részére felvételnek a Messenger-boy irodában, Klein I. hirdetői és hírlapirodájában, Zrínyi-u. és Mandi Boros Béni-tér 15. sz. alatti papírüzletben.

AUGUSZTA SZALON :: ARAD.

8092

Előrevezetők a legújabb teli kalapok, kosztümök, utcai és estélyi ruhák és bluzok.

ARAD, Kálmán József Telefon Szalonszám 242. Utca 2. villany-áramtűz szám. Raktáron tartás

Villanymotorok
Villanydíszek
Villanyperforálógépek
Villanyparafa-ábrányok
Villanyvasok
Villanyépítési és csatlakozó
Fémcsatlakozók
Villanyvilágítás
Villanycsengők
és végzet
Villanyjavításokat. 7391

Gazdáknak

mindennap délelőtt 10 órakor a kasszentmiklósi laktanyában

Lovak

használatra 8064

Kiadatnak

Viszketeg

és mindennemű bőrbaj, ugymint: ruh, sőr, ferkély, sebek és daganat gyógyítására a legbiztosabb és legjobb háziassz

Boróka kenőcs.

Nem piszkít és szagtalan. Ma már minden házban nélkülözhetetlen. Kis tégely 3 K. Nagy tégely 5 K. Oszládi tégely 5 K. Hozzávaló Boróka csappan 5 K. Készíti Gerő Sándor gyógyszerész. Aradon kapható: Földes Kálmán, Szendi János gyógyszerészeknél és Kánuz Kester drogueriájában. 8071